



Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

# Vergilər



№ 03 (743) ■ 22 yanvar 2015

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

## Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini yad edib

Yanvarın 20-də səhər Prezident İlham Əliyev Qanlı Yanvar faciəsində həlak olanların əziz xatirəsini yad etmək üçün Şəhidlər xiyabanına gəlib, «Əbədi məşəl» abidəsi önünə əklil qoyub. Müdafiə Nazirliyinin əlahiddə nümunəvi hərbi orkestrinin ifasında Azərbaycanın Dövlət himni səslənib.

Qanlı Yanvar hadisələrindən 25 il keçir. 1990-cı il yanvarın 20-si Azərbaycanın müasir tarixinə ən faciəli günlərdən biri, eyni zamanda, xalqımızın qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olub, milli müstəqillik, azadlıq uğrunda mübarizəsinin və yenilməz iradəsinin rəmzinə çevrilib. 25 il əvvəl doğma yurdunun, xalqın azadlığını, şərəf və ləyaqətini hər şeydən uca tutan vətənpərvər Azərbaycan övladları həmin müdhiş gecədə canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Sovet qoşunlarının Azərbaycanda törətdiyi qanlı qırğından uzun illər keçməsinə baxmaya-



raq, xalqımız o dəhşətli günlərin ağrısını unutmur, öz vətəndaşlarına divan tutan sovet imperiyasının o vaxtkı rəhbərlərinə və onların Azərbaycandakı nöqərlərinə dərin nifrəti bildirir.

SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycana qarşı qərəzli, ermənipərəst siyasətinə, özəli torpaqlarımıza iddia edən Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin açıq-aşkar dəstəklənməsinə və respublikanın o zamankı rəhbərliyinin xeyənkər mövqeyinə etiraz əlaməti olaraq ayağa qalxmış geniş xalq kütlələrinə qarşı sovet ordusunun iri hərbi birləşmələrinin yeridilməsi Azərbaycanda, xüsusilə Bakıda misli görünməmiş faciəyə gətirib çıxardı, böyük itkilərlə, günahsız insanların ölümü ilə nəticələndi. Buna baxmayaraq, Azərbaycanın o vaxtkı sərişsiz, kölə psixologiyalı rəhbərlərinin yenə də xalqla bir olmağa cəsa-

rəti çatmadı və onlar sovet rəhbərliyinin ələyindən tutmaqda davam etdilər.

Onlardan fərqli olaraq, həmin vaxt Moskvada yaşayan xalqımızın dahi oğlu Heydər Əliyev həyatını təhlükədə qoyaraq, faciənin ertəsi günü Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gələrək, Qanlı Yanvar qırğınına törəndənləri pisləyən kəskin bəyanatla çıxış etdi, xalqımızın başına gətirilən müsibəti dünyaya çatdırdı. Bununla da ulu öndər öz cəsarətini, mərdliyini, xalqın sədaqətli oğlu olduğunu bir daha sübut etdi.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə yenicən qayıdırdıqdan sonra, 1994-cü ildə 20 Yanvar hadisələrinə siyasi-hüquqi qiymət verildi və cinayəti törəndələrin adları ictimaiyyətə çatdırıldı. 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzün Günü elan edildi.

Azərbaycan xalqı hər il 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının xatirəsini dərin ehtiramla yad edir.

## Prezident İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasına səfəri

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 14-də Türkiyə Respublikasına dövlət səfəri edib. Ankaranın «Esenboğa» hava limanında dövlətimizin başçısını qarşıda ölkənin yüksək vəzifəli dövlət və hökumət nümayəndələri qarşılayıblar.

Azərbaycan Prezidenti Türkiyə Respublikasının Baş naziri Əhməd Davudoğlu ilə görüşüb. Görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi, enerji, nəqliyyat və digər sahələrdə uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olunub. Ölkələrimizin birgə həyata keçirdiyi layihələrin əhəmiyyətinə toxunulub, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin önəmi vurğulanıb. Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin regional əməkdaşlığın gücləndirilməsinə töhfə verdiyi qeyd edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasına səfəri çərçivəsində Mustafa Kamal Atatürkün dəfn olduğu məqbərəyə - Anıqəbirə gəlib. Dövlətimizin başçısı böyük Atatürkün məzarını ehtiramla ziyarət edib, məzarın önünə əklil qoyub.

Yanvarın 15-də Türkiyə Respublikasının Prezidentinin Sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə qarşılayıb. Sonra prezidentlərin təkbətək görüşü olub. Görüşdə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli dostluq və qarşılıqlı münasibətlərinin siyasi, iqtisadi, energetika və digər sahələrdə uğurlu inkişaf etdiyi vurğulanıb. Ölkələrimizin enerji və nəqliyyat sahələrində birgə həyata keçirdiyi global layihələrin əhəmiyyəti xüsusi qeyd olunub. Söhbət zamanı Türkiyənin «Böyük 20-lyin» növbəti görüşünə ev sahibliyi etməsinin önəmindən danışılıb. Prezident İlham Əliyev həmin tədbirə dəvətə görə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanı minnətdarlığını bildirib, dəvətə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq münasibətlərinin nümunəsi kimi dəyərləndirilib.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin ədalətli, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinin vacibliyi qeyd edilib. Dövlət başçılarını Azərbaycan ilə Türkiyə arasında münasibətlərin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminliklərini bildirdilər.

bir problemdən söhbət belə gedə bilməz. Hərbi sahədə əməkdaşlığımız artaraq davam edir. İqtisadi-ticarət əlaqələri sahəsində ticarət döviyyəsi bu il 5 milyard dollara çatdı, belə bir səviyyəyə nail olduq. Amma təbii ki, bizim əsas hədəfimiz bu göstəricini 2023-cü ildə 15 milyard dollara çatdırmaqdır. Əminəm ki, bu əzm, bu qətiyyət, bu siyasi iradə hər iki ölkədə vardır. Buna nail olmaq bu kadrların ölümlüdür. İnşallah, buna da nail olacağıq.



Həmin gün Ankarada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Türkiyə-Azərbaycan Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının dördüncü iclası keçirilib. İclasda Azərbaycan ilə Türkiyə arasında iqtisadiyyat, enerji, energetika, nəqliyyat, müdafiə, humanitar sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri, Bakı-Tbilisi-Qars, TANAP layihələri ilə bağlı işlərin uğurlu gedişi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin həlli məsələsi müzakirə olunub. Həmçinin, ikitərəfli, beynəlxalq və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə sənədlərin imzalanması mərasimi olub.

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və

olduğumuz, hər fürsətdə də dilə gətirdiyimiz bu mövzuda Türkiyə olaraq bizim mövqeyimiz qətidir». Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bəyanatla çıxış edərək bildirib ki, Strateji Əməkdaşlıq Şurasının dördüncü toplantısında müzakirə olunan məsələlər Türkiyə-Azərbaycan qarşılıqlı əlaqələrini daha da yüksək pilləyə qaldıracaqdır: «Bizim əlaqələrimiz tarixi köklərə, xalqlarımızın qarşılıqlı sۆykəninə və bu gün bu əlaqələr dünyada ən yaxın əlaqələrdir. Bu gün dünyada Türkiyə və Azərbaycan kimi bir-birinə bağlı olan, yaxın olan ikinci ölkələr yoxdur və bu birliyi təsdiqləyən bir çox məqamlar var. Onlardan biri də öziz qarşılıqlı əlaqələri Türkiyə-Azərbaycanı «G-20»-yə dəvət etməsidir. Bu, bizim üçün böyük şərəfdir. İlk növbədə ona görə ki, bu, dövlət Türkiyədən gəlmişdir və bu, həm Türkiyə və Azərbaycan xalqlarına, həm də bütün dünya xalqlarına bir daha göstərir ki, biz bir-birimizə nə qədər yaxın, bir-birimizə bağlıyıq. Bu dəvətə və Azərbaycanı göstərdiyiniz bu diqqətə görə əziz qarşılıqlı, şəxsən Sizə minnətdaram və əminəm ki, Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qarşılıqlı əlaqələri bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəkdir».

Azərbaycanın dövlət başçısı qeyd edib ki, biz, eyni zamanda, aprelin 24-də Çanaqqala zəfərini də birlikdə qeyd edəcəyik: «Bu tarixin seçilməsi çox müdrik bir addımdır. Əminəm ki, bizim xalqlarımız bunu layiqincə qiymətləndirəcəklər». Dövlətimizin başçısı onu da bildirib ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq artır: «Biz Türkiyədən çoxlu silah-sursat alırıq. Eyni zamanda, artıq Azərbaycanda müdafiə sənayesi məhsullarının birgə istehsalı haqqında da bu gün fikir mübadiləsi aparılmışdır. Biz Türkiyənin böyük uğurlarına sevinirik. Türkiyə bu gün dünya miqyasında bir güc mərkəzidir. Türkiyə nə qədər güclü olarsa, Azərbaycan bir o qədər güclü olacaq. Bizim gücümüz əlbəttə ki, siyasi, iqtisadi və hərbi gücümüzdür. Ona görə, müdafiə sahəsində əməkdaşlığın dərinləşməsi üçün bizim böyük planlarımız var».

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və

«E-hökumət» portalında Vergilər Nazirliyinin xidmətlərinin çeşidi çoxalır

## Dövlət başçısı Almaniya Federativ Respublikasına işgüzar səfər edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 20-də Almaniya Federativ Respublikasına işgüzar səfərə gəlib. Dövlətimizin başçısı Berlində Almaniya-Azərbaycan Forumunun üzvləri, Almaniya Bundeştagının Xristian Demokratlar və Xristian Sosialistlər, Sosial Demokratlar və Yaşıl partiyalarından olan deputatları, Bundeştagda fəaliyyət göstərən komitələrin rəhbərləri və üzvləri ilə görüşüb.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyevin Almaniya-Azərbaycan Forumunun üzvləri ilə görüşünün önəmi qeyd edilib, Azərbaycan ilə Almaniya arasında siyasi, iqtisadi, mədəniyyət, elm və digər sahələrdə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ilə bağlı səmərəli fikir mübadiləsinin aparılması baxımından bu görüşün əhəmiyyəti vurğulanıb, ölkələrimiz arasında uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi, parlamentlərarası əlaqələrin bu prosesə mühüm töhfə verdiyi bildirilib.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətləri barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb. Prezident İlham Əliyev münasibətlərin həlli ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyi barədə görüş iştirakçılarna ətraflı məlumat verib. Dövlətimizin başçısı münasibətlərin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinin vacibliyini vurğulayıb.

Görüşdə Azərbaycan ilə Almaniya arasında energetika sahəsində əməkdaşlıq, iqtisadi əlaqələr, informasiya texnologiyaları, tibb sahəsində əməkdaşlıq, yeni alman şirkətlərinin Azərbaycan iqtisadiyyatında iştirakı da müzakirə olunub. Bundan əlavə, ölkələrimizin parlamentlərarası əlaqələri, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, o cümlədən Avropa Şurası və Avropa İttifaqında əməkdaşlıq, «Şərq tərəfdaşlığı» Programında iştirakla bağlı məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Bu əlaqələrdə Azərbaycanı münasibətin ədalətli olmasının zəruriliyi vurğulanıb.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasının xarici işlər üzrə federal naziri Frank-Valter Ştaynmayer ilə görüşü olub. Almaniyalı nazir Azərbaycana son səfəri zamanı keçirdiyi səmərəli görüşləri xatırladıb, həmin səfərin məhsuldar olduğunu bildirdi. Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Almaniya arasında ikitərəfli münasibətlərin hazırkı vəziyyəti və perspektivləri, eləcə də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin həlli məsələsi müzakirə aparılıb.

Dövlətimizin başçısı Berlində Münxen Beynəlxalq Təhlükəsizlik Konfransının sədri Volfqanq Fredrik İşinger ilə görüşüb. Görüşdə Münxen Beynəlxalq Təhlükəsizlik Konfransının regional təhlükəsizlik və beynəlxalq əməkdaşlığa töhfə verdiyi qeyd olunub, digər məsələlər müzakirə edilib.

2

2014-cü ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə 7 milyard 113 milyon 622,4 min manat vəsait daxil olub

3

İri tədiyyəçilərin vergi daxilolmalarındaki artım dinamikası növbəti illərdə də davam edəcək

4

İqtisadi inkişaf qeyri-neft sektoru hesabına təmin olunacaq

5



## 20 Yanvar faciəsinin ildönümünə həsr olunmuş anım mərasimi

Vergilər Nazirliyində 20 Yanvar faciəsinin 25-ci ildönümünə həsr olunmuş anım mərasimi açıq elan edildikdən sonra şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilmişdir.

Mərasimdə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Ağır cinayətlərə dair işlər üzrə istintaq idarəsinin xüsusilə mühüm işlər üzrə böyük müstəntiqi Vüqar Nəsiyov bu qanlı faciənin tarixi kökləri, onu doğuran səbəblər barədə ətraflı məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, 25 il əvvəl ölkəmizin ətəzi bütövlüyünü pozmaq cəhdlərinə,

dan sıxışdırılıb çıxarılması ilə bağlı çar Rusiyasının əsrlərlə apardığı mənfi siyasətin yeni şəraitdə davamı idi.

Bildirilmişdir ki, 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı ilkin araşdırma SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən aparılıb və baş vermiş hadisələrlə əlaqədar hərbiçilərin hərkətlərində «cinayət tərkibi olmaması» qənaətinə gəlinərək, 22

mişdir ki, qanlı Yanvar hadisələrinə əsl siyasi-hüquqi qiymət yalnız Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtmasından sonra verilmiş, faciənin günahkarlarının adları açıqlanmışdır. Azərbaycanın informasiya blokadasına alındığı bir vaxtda ulu öndərin heç nədən çəkinmədən Azərbaycan Respublikasının Moskva şəhərindəki daimi nümayəndəliyinə gələrək xalqımızın haqq səsinə dünya ictimaiyyətinə çatdırması, öz xalqı ilə birlikdə olduğunu aşkarən şəkildə nümayiş etdirməsi minnətdarlıq hissi ilə xatırlanmışdır.



keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycanla bağlı apardığı qərəzli siyasətə, yerli rəhbərliyin xalqımızın mənafeyinə zidd mövqedə durmasına qarşı etiraz əlaməti olaraq küçələrə çıxmış dinc əhaliyə divan tutmaq məqsədilə Bakıya və respublikanın digər rayonlarına sovet hərbi hissələri yeridildi. Dinc əhəlinin kütləvi etiraz aksiyalarının ağır hərbi texnikanın köməyi ilə vəhşicəsinə dağıdılması təkəcə süquta uğramaqda olan sovet siyasi sisteminin qorunması cəhdi kimi deyil, həm də Azərbaycanlıların tarixi torpaqların-

dekabr 1990-cı il tarixli qərarla cinayət işinin icraatına xitam verilib və cinayət işinin materiaları Moskvaya aparılıb. Azərbaycanın Baş Prokurorluğu tərəfindən 14 fevral 1992-ci ildə xitam qərarı ləğv edilərək yenidən cinayət işi başlanılmışdır. İstintaqla müəyyən edilmişdir ki, törədilən cinayət nəticəsində 132 nəfər şəxs qətlə yetirilib, 612 nəfər yaralanıb, 841 nəfər qanunsuz həbs olunub, yüzlərlə bina dağıdılıb, dövlətə və vətəndaşlara külli miqdarda ziyan dəyib. Tədbirdə xüsusi vurğulan-

Xalqımız 20 Yanvar qurbanlarının xatirəsini daim əziz tutur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin göstərişi ilə şəhid ailələrinin sosial problemlərinin həlli ilə bağlı mütəmadi olaraq kompleks tədbirlər həyata keçirilərkən onlara lazımı diqqət və qayğı göstərilir.

Tədbirdə Bakı Bələdiyyə Teatrının aktyorlarının ifasında 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinə həsr olunmuş «Unutqanlıq qorxunc bələdir» adlı ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirilmişdir.

## 2014-cü ildə də vergi borclarının azalma dinamikası davam edib

İl ərzində vergi orqanları tərəfindən vergi borclarının alınması sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində 1 yanvar 2015-ci il tarixə vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə olan borc məbləği 1 yanvar 2014-cü il tarixlə müqayisədə 9,6% azalmışdır.

2014-cü il ərzində ümumilikdə 257 min 752 vergi ödəyicisinin borcları tamamilə ləğv edilmiş, 1 yanvar 2015-ci il tarixə borclu vergi ödəyicilərinin sayının ümumi vergi ödəyicilərinin sayında xüsusi çəkisi 4,1% təşkil etmişdir.

Vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə yaranmış borclarının ödənilməsinin təmin edilməsi məqsədilə vergi orqanları tərəfindən əmlakın siyahıya alınması barədə 84 min 465 qərar açılmış, bu qərarların 80,4%-i borclar ləğv edilmişdir. Siyahıya alınmış əmlakların ixtisaslaşdırılmış açıq hərraclarda satılma-

sı məqsədilə məhkəmələrə verilmiş iddia ərizələri üzrə 1 milyon 612,3 min manat borc məbləğini əhatə edən 955 məhkəmə qətnaməsi qəbul olunmuşdur. Ümumiyyətlə əmlakın siyahıya alınması barədə açılmış qərarlar üzrə 68,9 milyon manat məbləğində vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir.

Fiziki şəxslərin borclarının onların mülkiyyətində olan avtonəqliyyat vasitələrinə yönəldilməsi nəticəsində 13.311 vergi ödəyicisinin 13,2 milyon manatdan çox borcu dövlət büdcəsinə ödənilmiş, 543 vergi ödəyicisi tərəfindən nəqliyyat vasitələri siyahıya alınmaya təqdim edilmədiyi üçün onların üzərlərinə həbs qoyulmaqla cərimə meydançalarında yerləşdirilməsi barədə məhkəmələr tərəfindən müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış edən borclu fiziki

şəxslərin borclarının həmin hüquqi şəxslərdəki paylarından tutulması məqsədilə həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində 1640 fiziki şəxs üzrə 1 milyon 229,2 min manat məbləğində borc dövlət büdcəsinə ödənilmişdir.

Vergi orqanları tərəfindən 813 borclu fiziki şəxsin ölkədən getmək hüququnun məhdudlaşdırılması, habelə kiçik həcmdə borcları olan 3470 vergi ödəyicisinin borclarının tələbin icraya yönəldilməsi qaydasında tutulması məqsədilə aidiyyəti üzrə icra memurlarına müraciətlər edilmişdir.

Xeyli vaxt əvvəlki miqdarda vergiləri dövlət büdcəsindən yayındırıldığına görə ümumilikdə 892 vergi ödəyicisi üzrə 33,2 milyon manat borc məbləğini əhatə edən materiallar ibtidai istintaq qaydasında araşdırılması məqsədilə Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinə göndərilmişdir.

## Aksizli məhsullar istehsal edən vergi ödəyiciləri ilə görüş

Yanvar ayının 16-da Vergilər Nazirliyində spirtli içkilər və tütün məmulatları istehsal edən vergi ödəyiciləri ilə keçirilmiş görüşdə «Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 2014-cü il tarixli Qanununda ölkədə istehsal olunan içməli spirtə, pivəyə, spirtli içkilərə və tütün məmulatlarına tətbiq edilən aksizin dərəcələrinin dəyişdirilməsi məsələsi müzakirə olunmuşdur.

Tədbirdə çıxış edən vergilər nazirinin Audit və operativ nəzarət sahələri üzrə müşaviri İlqar Əhmədov spirtli içkilər və tütün məmulatlarının satışı zamanı vergidən yayınma hallarının olduğunu, bu məhsulların istehsalı ilə məşğul olan bəzi müəssisələrdə kvota üzrə müəyyən edilmiş istehsal həcminin yerinə yetirilmədiyini və təqdim edilmiş hesabatlarda istehsal həcminin azaldılması hallarına yol verildiyini qeyd etmişdir. Bildirilmişdir ki, aksiz vergisi üzrə real istehsal həcminin müəyyən edilməsi məqsədilə vergi orqanları tərəfindən aksizli mallar istehsal edən vergi ödəyicilərinə nəzarət postları yaradılmışdır. Bu postların fəaliyyəti Vergilər Nazirliyi tərəfindən müntəzəm nəzarətdə saxlanılır və nəticələr hesabat məlumatları ilə müqayisəli təhlil edilir.

2014-cü il ərzində aksiz markalarının tətbiqinə dair keçirilmiş nəzarət işlərinin nəticələrinə toxunan İ.Əhmədov bildirmişdir ki, 1754 nəzarət apa-



noyabr və dekabr aylarında aparılmış vergi nəzarəti tədbirləri zamanı 6 vergi ödəyicisində xeyli və külli miqdarda saxta aksiz markası ilə markalanmış və ya aksiz markası ilə markalanmayı olan malların marka olmadan satış məqsədi ilə saxlanması faktı aşkar edilmiş, Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamenti tərəfindən həmin faktlar üzrə cinayət işi başlanılmışdır.

Gələcəkdə oxşar hallara yol verilməməsi üçün qanunvericiliyin tələblərinə ciddi riayət edilməsinin, vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanı arasında partnyorluq və qarşılıqlı əməkdaşlıq şəraitində münasibətlərin qurulmasının vacibliyi bir daha vergi ödəyicilərinin diqqətinə çatdırılmışdır.

## Yol vergisinə yeni nəzarət mexanizmi müəyyən edildi

Bu vaxta qədər Azərbaycan Respublikasının ərazisinə daxil olan və ərazidən səmiş və yük daşımaları üçün istifadə edilən avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahibləri olan qeyri-rezident fiziki şəxslər, habelə ölkə ərazisində mülkiyyətində və ya istifadəsində minik avtomobilləri, avtobuslar və digər avtomobil nəqliyyat vasitələri olan şəxslər avtomobil yollarından istifadəyə görə yol vergisinin ödəyiciləri olublar. Respublikamızın ərazisinə daxil olan xarici dövlətlərin, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazisində şəxslərin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri yol vergisinin vergitutma obyektinə hesab olunurdu.

Vergi Məcəlləsinə edilən son dəyişikliyə əsasən, bu il yanvarın 1-dən avtomobillərə tətbiq olunan yol vergisi ləğv edilmişdir. Ona görə də bu ildən başlayaraq vətəndaşlar öz nəqliyyat vasitələrini texniki baxışdan keçirərkən yol vergisini ödəməyəcəklər.

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş idarəsi rəisinin müavini Şamil Ərəbov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, «Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 30 dekabr tarixli 1167-IVQD nömrəli Qanunu ilə Vergi Məcəllə-

sinə yol vergisinin hesablanması və ödənilməsinə yeni nəzarət mexanizminin müəyyən edilməsi ilə bağlı müddəalar daxil edilmişdir.

«Yol hərəkəti haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa edilmiş dəyişikliklərə əsasən, hüquqi və fiziki şəxslərə məxsus mexaniki nəqliyyat vasitələri istehsal olunduqları vaxtdan dörd il keçəndək texniki baxışdan keçirilmir. İstehsal olunduqları vaxtdan dörd il keçdikdən sonra texniki baxışdan iki ildə bir dəfə, on il keçdikdə isə hər il keçirilir. Fiziki şəxslər tərəfindən avtonəqliyyat vasitələri texniki baxışdan keçirilməyən illərə görə yol vergisinin dövlət büdcəsinə ödənilməsi mexanizmi olmadığı üçün bu verginin dövlət büdcəsinə köçürülməsi tam təmin olunmurdu.

Qəbul edilmiş dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisinə daxil olan və Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilən avtomobil benzini, dizel yanacaq və maye qaz yol vergisinin vergitutma obyektinə hesab olunurdu.

Qanuna əsasən, yol vergisi

Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilərək daxili istehlaka yönəldilən (topdan satılan) avtomobil benzininin, dizel yanacağının və maye qazın hər litrinin topdanasatış qiymətinə (ƏDV və aksiz daxil olmaqla) və idxal olunan həmin malların gömrük dəyərində (ƏDV və aksiz daxil olmaqla) 0,02 manat əlavə edilməklə hesablanacaqdır. Lakin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq göstərişinə əsasən görülmüş tədbirlər nəticəsində yanacaq istehlakçıları bunu hiss etməmişlər, yəni yanacaqın pərakəndə satış qiymətləri artırılmamışdır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilərək daxili istehlaka yönəldilən (topdan satılan) avtomobil benzininə, dizel yanacağına və maye qaza görə hesablanmış yol vergisinə nəzarət dövlət vergi orqanları, Azərbaycan Respublikasının ərazisində idxal edilən avtomobil benzininə, dizel yanacağına və maye qaza görə yol vergisinin hesablanması və ödənilməsinə nəzarət isə gömrük orqanları tərəfindən həyata keçirəcəkdir.

Dəyişikliyə əsasən, qanunla mexaniki nəqliyyat vasitələri tam, müəssisələrin balansında olan səmiş və yük daşımalarında istifadə edilən su nəqliyyatı vasitələri qismən əmlak vergisindən azad edilir.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

## 2014-cü ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə 7 milyard 113 milyon 622,4 min manat vəsait daxil olub

Bu, proqnoza 100,2% əməl edilməsi deməkdir. Bu məbləğin 32,4%-i mənfəət vergisinin, 28,8%-i əlavə dəyər vergisinin, 13,8%-i fiziki şəxslərin gəlir vergisinin, 10,4%-i aksizlərin, 14,6%-i isə digər vergilərin payına düşür.

Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə büdcəyə 4 milyard 306 milyon 486,5 min manat vəsait daxil olmuşdur ki, bu da 2013-cü ilə müqayisədə 14,5% çoxdur.

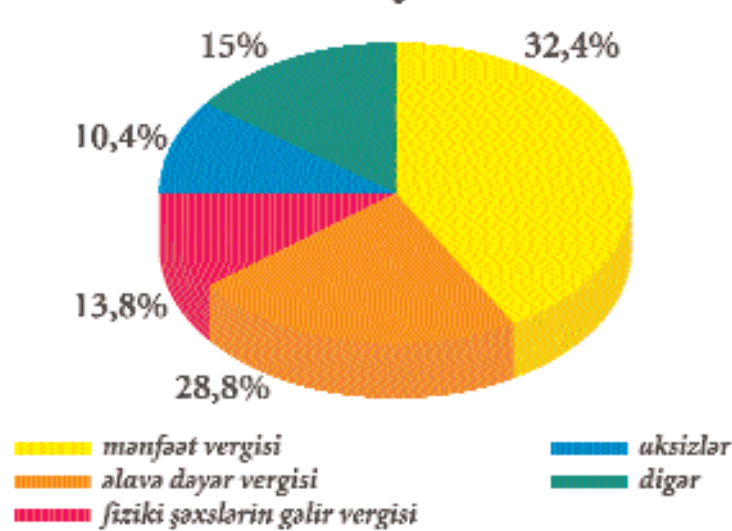
İl ərzində respublika üzrə 82.688 vergi ödəyicisi qeydiyyatına alınmışdır. 1 yanvar 2015-ci il tarixə qeydiyyatda olan vergi ödəyicilərinin ümumi sayı 609.742 olmuşdur ki, bu da 2014-cü ilin 1 yanvar tarixinə qeydiyyatda olan

vergi ödəyicilərinin sayından 13,4% çoxdur.

2014-cü ildə respublika üzrə

elektron formada göndərilmiş bəyannamələrin xüsusi çəkisi 90,2% təşkil etmişdir.

2014-cü il üzrə vergi daxilolmaları



## Ötən il Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə 198325 zəng daxil olub

Bu göstərici əvvəlki ilə müqayisədə 7,65% çoxdur. Canlı əlaqə zamanı 190553 müraciət cavablandırılmışdır ki, onların 13,57%-i qeydiyyat, 11,96%-i vergi növləri, 10,84%-i elektron xidmətlər, 10,72%-i Asan imza, 7,11%-i hesablar (bəyannamə və arayışlar) və onların doldurulma qaydaları, 5,83%-i əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi, 3,46%-i vergi ödəyicisinə göndərilmiş mesajlar, 3,30%-i büdcə ilə hesablaşmalar barədə olmuşdur.

Daxil olmuş müraciətlərin 5021-i barədə araşdırma aparılması üçün müraciət vərəqəsi tərtib

edilmiş, həmin müraciətlər orta hesabla 2,4 gün ərzində cavablandırılmışdır.

İl ərzində vergi ödəyiciləri tərəfindən 16930 dəfə vergi borcu, 8460 dəfə vergi növləri barədə məlumat əldə etmək üçün səsli menyü xidmətinə istifadə edilmişdir. Vergi ödəyicilərinə 2296678, o cümlədən 10006 səsli mesaj göndərilmişdir.

Vergi ödəyicilərinin 195 Çağrı Mərkəzinin xidmətindən rəzi qalma səviyyəsi 95,3% olmuşdur.

İl ərzində Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsinə 3 milyon 633 min 992 daxilolma qeydə alınmışdır.



# İri tədiyyəçilərin vergi daxilolmalarındakı artım dinamikası növbəti illərdə də davam edəcək



**Müsaibimiz Vergilər Nazirliyi yanında Xüsusi Rejimli Vergi Xidməti Departamentinin rəisi, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Zaur Fətizadədir**

**- Zaur müəllim, vergi daxilolmalarının mühüm bir hissəsi Xüsusi Rejimli Vergi Xidməti Departamentinin xətti ilə toplanan vəsaitlərin payına düşür. Departamentin 2014-cü il üçün vergi daxilolmaları ilə bağlı nəticələrin təhlili nə göstərir?**

- Vergilər Nazirliyi xətti ilə büdcə gəlirlərinin formalaşmasında Xüsusi Rejimli Vergi Xidməti Departamentinin (XRVD) özünəməxsus payı vardır. Rəqəmlərə nəzər yetirərkən bu fakt bir daha öz təsdiqini tapır. Ötən ilin yekunlarına görə vergi daxilolmalarının 69%-dən çox hissəsi departamentin üzərinə düşmüşdür. Müqayisə üçün deyim ki, 2013-cü ildə bu göstərici 72,9%, 2012-ci ildə isə 73,1% idi. Təbii ki, bu nəticələrin əldə edilməsində ölkə iqtisadiyyatında mühüm rol oynayan enerji, rabitə, nəqliyyat və digər sahələrdə, o cümlədən hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin töhfəsi böyükdür.

İqtisadiyyatda müşahidə olunan müsbət dinamikanın və vergi inzibatiçiliğinin səmərəli təşkilinin nəticəsidir ki, 2014-cü il üzrə vergi proqnozu artıqlaması ilə yerinə yetirilmişdir. 2014-cü ilin nəticələrinə əsasən, Vergilər Nazirliyi tərəfindən XRVD qarşısında proqnoz icrasına dair qoyulmuş vəzifə tam yerinə yetirilmiş və 4 milyard 929,4 milyon manat proqnoza qarşı 4 milyard 934,4 milyon manat vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir. Bu da daxilolmalar üzrə proqnozun 100,1% icra olunması deməkdir.

Əlbəttə, dövlət büdcəsinin formalaşmasında xüsusi çəkiyə malik olan vergi ödəyicilərinin departamentdə qeydiyyatda olması bizim üzərimizə böyük məsuliyyət qoyur, yeni çağırışlar yaradır. Çünki iri və xüsusi vergi rejimli ödəyicilərin vergi xidmətinin təşkili ilə bağlı gözləntiləri və tələbləri daha yüksəkdir. Departament bu çağırışlara cavab vermək üçün fəaliyyətini yeniliklərə açıq bir qurum kimi təşkil edir və bu əsasda da davam etdirir. Onu da qeyd edim ki, bu işlərin təşkilində və həyata keçirilməsində vergi öhdəliklərinin qabaqcadan müəyyən edilməsi, elektron alətlərin tətbiqi və s. kimi mütərəqqi üsul və metodlardan geniş istifadə olunur.

**- Qeyri-neft sektorunun inkişafı Azərbaycan hökumətinin qarşısında duran prioritet vəzifələrdəndir. Son illər bu sahədə iri vergi ödəyicilərinin sayında hansı dəyişikliklər olmuşdur?**

- Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında cənab Prezident İlham Əliyev qeyri-neft sektorunu iqtisadi siyasətin başlıca prioriteti elan etmiş, bu sahəni iqtisadiyyatın hərəkətverici qüvvəsi adlandıraraq dövlət dəstəyinin güc-

lendirilməsinin vacibliyini vurğulamışdır. 2014-cü ilin «Sənaye ili», 2015-ci ilin «Kənd təsərrüfatı ili» elan edilməsi bu sahəyə dövlətin xüsusi önəm verməsini bir daha təsdiqləyir.

Düşünülüb iqtisadi siyasətin nəticəsində qeyri-neft sektorunun inkişafında ciddi nailiyyətlər qazanılmış və Nazirlər Kabinetinin iclasında qeyd edildiyi kimi, ötən il ərzində 230-dan çox sənaye müəssisəsi yaradılmış, mövcud sənaye müəssisələrinin istehsal gücü genişləndirilmişdir. Bundan əlavə, regionlarda 410-dan artıq sənaye, kənd təsərrüfatı, xidmət və ticarət müəssisəsi fəaliyyətə başlamışdır, 530-dan artıq müəssisənin tikintisi isə davam etdirilir.

Qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmaların ümumi vəziyyətinə gəldikdə həm iqtisadi artımın, həm də aparılmış vergi nəzarəti tədbirlərinin nəticəsi olaraq iri vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə vergi ödənişlərində il-dən-ilə artım müşahidə olunaqdadır. XRVD üzrə 2014-cü ildə qeyri-neft sektorundan vergi daxilolmaları 2 milyard 160,0 milyon manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş ödəniş üzrə 113,6 milyon manat) təşkil etmişdir ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 166,2 milyon manat və ya 8,3% çoxdur.

**- Azərbaycan iqtisadiyyatına bir çox başqa mənfəətlər gətirməklə yanaşı, vergi daxilolmalarının artması baxımından da müsbət təsiri olmuş neft müqavilələri çərçivəsində dövlət büdcəsinə təxminən hansı həcmdə vəsait ödənilib?**

- Bu gün ölkəmizdə əldə edilən bütün iqtisadi uğurların başlanğıcını məhz ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu neft strategiyası təşkil edir. Neft strategiyasının uğurlarının nəticəsidir ki, Azərbaycan regionun lider dövləti, eləcə də regional və qlobal iqtisadi layihələrin aparıcı iştirakçılarında iri olmuşdur. Ancaq cənab Prezidentin də qeyd etdiyi kimi, neft-qaz amili bizim üçün inkişaf etmək, dayanıqlı və çoxşaxəli iqtisadiyyat qurmaq üçün bir vasitədir.

2014-cü ildə neft-qaz sektoru büdcə daxilolmalarının formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Bu sektor üzrə daxilolmanın məbləği 2 milyard 827 milyon manat olmuşdur ki, bu da ümumi vergi daxilolmalarının 39,7%-ni təşkil etmişdir. 2013-cü ildə bu göstərici 43,8%, 2012-ci ildə isə 45,5% idi. Məhz düşünülmüş iqtisadi siyasətin nəticəsidir ki, iqtisadiyyatın neft amilindən asılılığı ilbəil azalır, qeyri-neft sektorunun büdcə daxilolmalarındakı xüsusi çəkisində isə artım müşahidə olunur. Təkcə 2014-cü ildə hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı müəssisələrin mənfəət vergisi 1 milyard 107,5 milyon manat ol-

muşdur. Ümumilikdə isə 2006-cı ildən bəri hasilatın pay bölgüsü üzrə sazişlər çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı tərəflər, əməliyyat şirkətləri və subpodratçı təşkilatlar tərəfindən 2015-ci ilin yanvar ayına qədər 15,6 milyard manat vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir. Podratçı tərəflərin mənfəət vergisi 11,6 milyard manat təşkil etmişdir.

**- Dünya bazarında neftin qiymətinin ucuzlaşmasının büdcə ödəmələri hansı təsirləri olmuşdur?**

- Ölkə başçısının böyük uzaqgörənliklə həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi siyasət, bu siyasətin prioritet istiqamətlərindən olan iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ötən illərdə mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Ölkənin davamlı inkişafı təmin olunmaqla dünya iqtisadiyyatındakı böhran meyillərinin, enerji bazarında ötən il başlamış və bu gün də davam edən neftin qiymətinin ucuzlaşmasının mənfəi təzahürələrinin qarşısı alınmışdır. Qeyd olunan tədbirlər və vergi nəzarətinin düzgün qurulması 2014-cü ildə neft sektoru üzrə vergi proqnozunu tam şəkildə icra olunmasını təmin etmişdir.

Bununla belə, 2015-ci ildə dünya karbohidrogen bazarında mövcud olan əlverişsiz konyuktur, əlbəttə ki, neft sektorunda gəlirlərə müəyyən həcmdə təsir göstərir. Ancaq ötən illər ərzində iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində görülən işlər, xüsusilə dünyada mövcud olan mütərəqqi tendensiyalar əsasında sənayeləşmənin sürətləndirilməsi üçün həyata keçirilən tədbirlər, o cümlədən ölkədə qeyri-neft sənayesinin əsas sahələrini formalaşdıran maşınqayırma, avadanlıq istehsalı, cihazqayırma və tikinti materiallarının istehsalı sahəsində yeni rəqəbatqabiliyyətli müəssisələrin yaradılması hesabına yumşalacaqdır. Həyata keçirilən sənayeləşdirmə siyasətinin nəticəsi olaraq yaradılan vergi ödəyicilərinin iqtisadi göstəriciləri qeyri-neft sektorunda vergi ödənişləri üzrə müşahidə olunan müsbət dinamikanı sonrakı illərdə də təmin edəcəkdir.

Ölkə başçısının Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr edilmiş iclasındakı çıxışında da dünyada neftin qiymətinin iki dəfədən çox aşağı düşməsinin bizim gələcəyimizə mənfəi təsir edəcəyi qeyd edilmiş, xüsusilə baxmayaraq, iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi istiqamətində görülən və bundan sonra görülməli işlər, institusional islahatlar və daha səmərəli idarəetmə üsullarının tətbiq edilməsi nəticəsində Azərbaycanın bu vəziyyətdən də uğurla çıxacağı əminliklə bildirilmişdir.

**- Dövlətə məxsus 7 əsas iri tədiyyəçi üzrə daxilolmaların hazırkı vəziyyəti necədir?**

- Bütün sektorlarda olduğu kimi, dövlətə məxsus əsas iri tədiyyəçilərin də fəaliyyət sahələrini səciyyələndirən iqtisadi göstəricilərin artımı fonunda onların büdcə daxilolmalarındakı əhəmiyyətini xüsusilə vurğulamaq istərdim. Departamentdə qeydiyyatda olan həmin vergi ödəyicilərinin illər üzrə təsdiq olunan müsbət gəlir və xərclər smetasi nəzərdə tutulan minimum bü-

cə ödənişlərinin vaxtında köçürülməsini təmin etmişdir. Belə ki, 7 iri tədiyyəçinin vergi daxilolmaları 2012-ci ildə 1 milyard 574,2 milyon manat, 2013-cü ildə 1 milyard 710,1 milyon manat, 2014-cü ildə isə 1 milyard 978,2 milyon manat olmaqla respublika üzrə cəmi vergi daxilolmalarının 2012-ci il üzrə 26,1%-ni, 2013-cü il üzrə 25,7%-ni, 2014-cü il üzrə isə 27,8%-ni təşkil etmişdir. Bu göstəricilər həmin ödəyicilərin dövlət büdcəsinin formalaşmasında nə qədər mühüm rol malik olduğunu bir daha sübut edir.

Dövlət şirkətlərində idarəetmə prinsiplərinin təkmilləşdirilməsi onların fəaliyyət sahələri üzrə iqtisadi göstəricilərinə öz müsbət təsiri göstərmişdir. Keyfiyyətli və qənaətbəxş telekommunikasiya xidmətlərinin təqdim olunması, peyk rabitəsi texnologiyalarından istifadə, kommunal təsərrüfat sferasında göstərilən xidmətlərin dəyərinin ödənilməsi üzrə yığım faizinin artımı, su infrastrukturunun yenilənməsi, nəqliyyat sahəsində yeni su və hava gəmilərinin alınması, xarici ölkələrə yeni marşrutların açılması, dəmiryol xətlərinin çəkilişi, yük daşımaları üzrə gəlirlərin artımı dövlət büdcəsinə iri tədiyyəçilərin vergi daxilolmalarındakı artan tendensiyasının növbəti illərdə də davam etdiriləcəyindən xəbər verir.

**- XRVD-nin 2015-ci ildə nəzərdə tutulmuş plan və proqnozları ilə bağlı məlumat verməyinizi xahiş edirik.**

- Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında 2015-ci ildə dünyada müşahidə olunan iqtisadi proseslərin hələ bir müddət davam edəcəyi qeyd edilmişdir. Azərbaycan əvvəlki illərdə aparılmış siyasətin cari ildə də ciddi fəsadlar olmadan, inkişaf tempini təmin etməklə başa vurmağa zəmin yaradacağı bildirilmişdir.

Ölkə başçısının sədrliyi ilə keçirilən iclasın ən mühüm cəhəti isə «ucuz neft dövründə iqtisadi proqramın açıqlanması olmuşdur. Proqramın əsas istiqamətləri olan makroiqtisadi sabitliyin qorunması, infrastruktur layihələrinin icrası, ixrac potensialının artırılması, gücəli kreditlər siyasətinin davam etdirilməsi, real sektora investisiya yatırımlarının artırılması, idxalı əvəzləyən məhsul istehsalının genişləndirilməsi, dövlət investisiyalarının dayanıqlı inkişafa və strateji istehsal sahələrinə yönəldilməsi iqtisadiyyatın bütün sahələrində artım tempinin təmin olması ilə nəticələnəcəkdir ki, bu da vergi ödəyicilərinin vergi potensialının çoxalmasına zəmin yaradacaqdır. 2015-ci ildə proqnoz tapşırılıqlarının icrasına dair aparılmış bölgüyə əsasən, XRVD üzrə 4 milyard 698,2 milyon manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş ödəniş üzrə 144,2 milyon manat) vəsaitin dövlət büdcəsinə sərbəst edilməsi üçün proqnoz tapşırığı müəyyən edilmişdir. İnamla qeyd etmək olar ki, cari ildə XRVD qarşıya qoyulmuş plan və proqnozların həyata keçirilməsini təmin edə biləcəkdir.

**Müsaibəni hazırladı: Rəşad SADIQOV**



**Akif Musayev**  
Azərbaycan Respublikası  
vergilər nazirinin müşaviri

## Vergi qanunvericiliyinə könüllü əmələtmə

Vergi qanunvericiliyinə könüllü əməl etməklə vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi hər bir vergi ödəyicisinin şəxsi və sərbəst iradəsindən asılı olaraq baş verir. Vergi öhdəliklərinin könüllü yerinə yetirilməsi dedikdə, gəlir və xərclərin, vergitutma obyektlərinin uçotunu aparılması, vergilərin düzgün hesablanması və vaxtında ödənilməsi, vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim olunması, vergilərin hesablanması ilə bağlı sənədlərin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş müddətlərdə saxlanması və s. başa düşülür.

Vergi öhdəliklərinin könüllü yerinə yetirilməsi vergilərin ödənilməsinin formalarından biridir. Vergi öhdəliklərinin məcburi qaydada ödənilməsi yalnız vergi ödəyiciləri tərəfindən öhdəliklərin könüllü şəkildə yerinə yetirilmədiyi halda əlavə üsul olaraq tətbiq edilir. Əgər qanunvericilikdə vergi ödəyicisinin öhdəliyinin müstəqil qaydada yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulmuşdursa, onda vergilərin vergi agenti tərəfindən alınması üsulundan istifadə edilir.

Vergi öhdəliklərinin könüllü yerinə yetirilməsi zamanı bu proses həm qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə, həm də ondan tez baş verə bilər. Vergilərin könüllü ödənilməsinin bəzən bəzi hissə-hissə yerinə yetirilməsinə yol verilir. Qeyd etmək lazımdır ki, verginin avans ödənişlərinin aparılması şəkildə ödənilməsi onun qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ödəmə müddəti başa çatanaqədər hissə-hissə ödənilməsi deməkdir. Hər bir halda vergi öhdəliklərinin könüllü qaydada yerinə yetirilməsi yalnız vergi ödəyicisinin özü tərəfindən və onun iradəsinə uyğun olaraq baş verir.

**Uzun illər boyu əldə olunmuş təcrübə göstərir ki, vergi öhdəliklərinin könüllü yerinə yetirilməsi vergi ödəyiciləri üzərində vergi nəzarətinin qurulmasını istisna etmir**

Vergi qanunvericiliyinə könüllü əmələtmə zamanı fiziki və hüquqi şəxslərin vergi öhdəliklərini yerinə yetirmələri müxtəlif formada baş verir. Bu fərqi aşağıda göstərilənlərdən müşahidə etmək olar: hüquqi şəxslər tərəfindən vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi zamanı onlar mühasibat uçotunu müstəqil şəkildə apararaq vergi məbləğini də müstəqil hesablayır, vergilərin ödənilməsi üzrə sərəncamlarını bank və kredit təşkilatlarına qabaqcadan təqdim edir, vergilərin hesablanması da hesabları, vergi bəyannamələrini vergi orqanlarına müstəqil təqdim edir, vergilərin hesablanması ilə bağlı sənədlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə saxlanılmasını təmin edir. Ümumiyyətlə, hüquqi şəxslər üçün vergi qanunvericiliyinə könüllü əmələtmənin əsas mahiyyəti bundan ibarətdir ki, onlar öz öhdəliklərini həmişə və müstəqil şəkildə yerinə yetirirlər.

Vergi öhdəliklərinin fiziki şəxslər tərəfindən könüllü şəkildə yerinə yetirilməsi hüquqi şəxslərlə müqayisədə bir qədər fərqlidir. Çox hallarda vətəndaşlar vergilərin hesablanmasında, demək olar ki, iştirak etmirlər və bu işlər vergi orqanları və ya vergi agentləri tərəfindən həyata keçirilir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, fiziki şəxslər təkcə vergilərin hesablanmasında deyil, həm də büdcəyə köçürülməsində proseslərdən kənar qalırlar. Fiziki şəxslər tərəfindən vergi qanunvericiliyinə könüllü əmələtmənin xüsusiyyətləri daha çox fiziki şəxslərin gəlir vergisi ilə bağlı özünü göstərir. Burada yalnız fərdi sahibkarlara öz vergilərini müstəqil ödəmək imkanı verilir: sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin öz gəlir və xərclərinin, vergitutma obyektlərinin uçotunu aparmasına və gəlirlərinin bəyan olunmasına borclu olduqları qanunvericiliklə müəyyən edilir. Bu zaman fiziki şəxslər üçün vergi öhdəliklərinin könüllü qaydada yerinə yetirilməsi onların müstəqil hərəkətləri ilə deyil, vergilərin hesablanması ödənilməsinin təmin olunmasına yönəldilmiş tədbirlər nəticəsində baş verir.

Yuxarıda qeyd olunanlarla yanaşı, uzun illər boyu əldə olunmuş təcrübə göstərir ki, vergi öhdəliklərinin könüllü yerinə yetirilməsi vergi ödəyiciləri üzərində vergi nəzarətinin qurulmasını istisna etmir. Çünki təkcə vergilərin vaxtında ödənilməsi, bəyannamələrin vaxtında təqdim olunması hələ vergi qanunvericiliyinə tam və könüllü şəkildə əmələtmə demək deyildir. Vergi ödəyicilərinin fəaliyyəti zamanı meydana çıxan və aşağıda göstərilən bir sıra hallar vergidən yayıma məqsədləri üçün istifadə oluna bilər:

- vergi ödəyicisinin həyata keçirdiyi əqdin saxta və ya əsassız olması ehtimalı;
- əqdə zərərli nəticələnməsi;
- əqdə iştirakçılarının qarşılıqlı əlaqəli şəxslər olması (bələ əqdə vergidən yayımmaya gətirib çıxaran qiymət fərqli xərclərin süni olaraq şişdirilməsi və s. vergidən yayıma halları üçün şərait yaradıla bilər);
- malgöndərənlərin sonradan yoxa çıxması (malgöndərən saxta və qeydiyyata alınmayan firmalar və ya qeydiyyata alınmış, lakin vergi orqanlarına hesabat verməyən firmalar ola bilər);
- cəlb edilmiş vəsaitlər hesabına şübhə doğuran əməliyyatların aparılması;
- biznes əməliyyatlarının müddətlərinin qeyri-real olması. Əməliyyatın başlanma tarixi ilə bitmə tarixi arasında uzun müddət olması (yəni onun yerinə yetirilməsi uzun müddət ərzində baş verdikdə bu, əməliyyatın şübhə altına alınmasına əsas yaradır);
- informasiya, marketing, hüquq və idarəetmə xidmətlərinin göstərilməsi (maddi varlığı olmadığına görə belə əməliyyatlarda vergidən yayıma riskləri daha böyük olur);
- vergi ödəyicisinin və ya onun qarşılıqlı əlaqədə olduğu şəxsin şübhəli nüfuzla malik olması;
- vergi ödəyicisinin offşor zonada yerləşən şirkətlərlə əlaqələrinin olması.

## Nağdsız ödənişlər stimullaşdırılır

2015-ci ildə faiz dərəcələrinin aşağı salınması istiqamətində tədbirlər davam etdiriləcək. Bu istiqamətdə bank sektorunun resurs bazasının artırılması üçün əhalinin, korporativ sektorun və institusional investorların uzunmüddətli yığımlarının bank sektoruna cəlbini stimullaşdırılması diqqətdə saxlanılacaq.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 2015-ci il üçün pul və maliyyə sabitliyi siyasətinin əsas istiqamətləri barədə bəyanatında bildirilir ki, nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması və nəticədə kreditləşmənin resurs mənbələrinin genişləndirilməsi istiqamətində fəaliyyət güc-



lendiriləcək.

Əmanətlərin sığortalanması mexanizminin təkmilləşdirilməsi çərçivəsində qorunan əmanət və əmanətçilərin əhatəsinin genişləndirilməsi imkanlarına baxılacaq. Bank sektorunda restrukturizasiyanın davam etdirilməsi, banklararası bazanın inkişafı, banklarda daxili potensialın gücləndirilməsi və əməliyyat səmərəliliyinin yüksəldilməsi, habelə bank xidmətlərinin elektronlaşdırılması və distant bank xidmətləri faiz dərəcələrinə azaldıcı təsir edən amillər olacaq.



## Hüquq məsləhətxanamız



Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası  
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi  
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

## Vergi güzəştləri

**Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları üçün qanunvericilikdə hansı vergi güzəştləri nəzərdə tutulub?**

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 2.4-1-ci maddəsinə əsasən, vergi azadolmalarının və güzəştlərinin verilməsi ilə bağlı müddəalar yalnız Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmişdir. Məcəllənin qeyd edilən maddəsinin tələbinə müvafiq olaraq kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları üçün Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergiazadolmalarına aşağıdakılar aiddir:

Məcəllənin 102.1.11-ci maddəsinə əsasən, fiziki şəxslərin bilavasitə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalından alınan gəlirləri gəlir vergisindən azaddır.

Məcəllənin 106.1.14-cü maddəsinə əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan (o cümlədən sənaye üsulu ilə) hüquqi şəxslərin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri - 2014-cü il yanvarın 1-dən 5 il müddətinə hüquqi şəxslərin mənfəət vergisindən azaddır.

Məcəllənin 164.1.18-ci maddəsi kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları (o cümlədən sənaye üsulu ilə) tərəfindən özlərinin istehsal etdikləri kənd təsərrüfatı məhsullarının satışı üzrə dövrüvə vergi güzəştlərini müəyyən edir: 2014-cü il yanvarın 1-dən 5 il müddətinə, malların ixracından başqa,

malların təqdim edilməsinə, işlərin görülməsinə və xidmətlərin göstərilməsinə, habelə idxala görə ƏDV (əlavə dəyər vergisi) tutulmur.

Məcəllənin 165.1.3-cü maddəsinə əsasən, malların ixracına görə ƏDV sıfır (0) dərəcəsi ilə tutulur. Bu maddəyə uyğun olaraq qeyd etmək mümkündür ki, digər ixrac əməliyyatlarını aparın şəxslərlə yanaşı, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları tərəfindən kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı üzrə əməliyyatlar ƏDV-yə sıfır (0) dərəcə ilə cəlb olunur.

Məcəllənin 199.9-cu maddəsinə əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan (o cümlədən sənaye üsulu ilə) hüquqi və fiziki şəxslər həmin fəaliyyət prosesində istifadə olunan əmlaka görə 2014-cü il yanvarın 1-dən 5 il müddətinə əmlak vergisini ödəməkdən azaddır.

Məcəllənin 219.7-ci maddəsinə əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları (o cümlədən sənaye üsulu ilə) tərəfindən özlərinin istehsal etdikləri kənd təsərrüfatı məhsullarının satışından əldə edilmiş hasilatın həcmi 2014-cü il yanvarın 1-dən 5 il müddətinə sadələşdirilmiş verginin vergitutma obyektinə daxil edilmir.

# İqtisadi inkişaf qeyri-neft sektoru hesabına təmin olunacaq

Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və 2015-ci ildə qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında bildirib ki, bu il dünya iqtisadiyyatı üçün çox ağır il olacaqdır. Dünyada mövcud olan qeyri-sabit iqtisadi vəziyyət hələ bir müddət davam edəcəkdir: «Neftin qiymətinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi, əlbəttə ki, təbii resurslarla zəngin ölkələr üçün bir sınaq olacaqdır. Ancaq əvvəlki illərdə apardığımız siyasət, şəxələndirmə, düşünlümlüş iqtisadi islahatlar, ictimai-siyasi sabitlik, xalqla iqtidar arasındakı birlik və eyni zamanda, böhranlı vəziyyətlərə hazır olmağımız, əminəm ki, bizə 2015-ci il də uğurla başa vurmaq üçün imkan yaradacaqdır».

*Qeyri-neft sektorunun inkişafı bizə imkan verir ki, ölkə iqtisadiyyatı çoxşaxəli şəkildə inkişaf etsin və iqtisadiyyatımızın dayanıqlı inkişafı təmin edilsin.*

*İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

qeyri-neft sahələrinin üzərinə düşməsinə şərait yaradıb. «Sənaye ili» çərçivəsində aparılan siyasət emal sənayesində istehsalın artımına müsbət təsir edib. 2014-cü ildə ölkədə 30-dan çox sənaye müəssisəsi yaradılıb və bu amil milli iqtisadiyyatda yeni imkanların yaranması deməkdir.

Yeri gəlmişkən, Dünya Bankı növbəti üç il ərzində Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artımı ilə bağlı

yard 300 milyon manatı (32,3%) neft sektorunun payına düşür.

Cari ildə vergitutma və sosial yığımların bazasının artırılmasına hesablanmış tədbirlər diqqət mərkəzində olacaq. Müəssisələrdə iş yerlərinin rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlərin gücləndirilməsi, əmək müqaviləsi bildirişlərinin elektron informasiya sistemində qeydiyyatının aparılması, qeyri-leqal məşğulluqla mübarizənin həyata keçirilməsi yolu ilə ümumi daxilolmaların həcmi artırmaq mümkün olacaq. Bunun nəticəsində növbəti ildə ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının 4,8% artımı, müxtəlif sahələrdə yeni iş yerlərinin açılması, həmçinin uçotdan-kənar iş yerlərinin leqallaşdırılması hesabına fiziki şəxslərin gəlir vergisi üzrə daxilolmaların həcmi 100 milyon manat (11,3%) artaraq 982 milyon manata çatdırılması proqnozlaşdırılır.

Bakı şəhərində və regionlarda yeni istehsal, xidmət və sənaye müəssisələrinin fəaliyyətə başlaması və neftdən-kənar sahələrdə istehsalın artması hesabına qeyri-neft sektorunu təmsil edən hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi üzrə daxilolmaların həcmi 2014-cü ilin proqnozuna nisbətən 111 milyon manat (11,7%) artaraq 1 milyard 61 milyon manata çatdırılması nəzərdə tutulur. Sadələşdirilmiş vergi və digər vergi növləri üzrə daxilolmaların həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artımı gözlənilir.

Bu ildən yol vergisi üzrə dəyişikliklərin qüvvəyə minməsi, bank əmanətlərinin hesablanan faizlərinə tətbiq edilən gəlir vergisi hesabına büdcəyə əlavə qeyri-neft gəlirlərinin daxil olacağı proqnozlaşdırılır.

Bundan əlavə, bu il dövlət büdcəsinin gəlirlərinin yığım əmsalının artırılması, mülkiyyət və yol vergiləri dərəcələrinin optimallaşdırılması, müxtəlif vergi növləri üzrə vergi bazasının genişləndirilməsi və vergidən yayımların qarşısının alınması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçiriləcək.

İqtisadiyyatın şəxələndirilməsində qeyri-neft sektorunda investisiya fəallığı və ixrac potensialının reallaşdırılması da mühüm rol oynayır. Hökumətin proqnozlarına görə, bu il də iqtisadiyyatın qeyri-neft bölməsinə əhəmiyyətli dərəcədə sərmayə yatırılacaq. Qeyd edək ki, 2014-cü ildə ölkə iqtisadiyyatına 27 milyard dollar investisiya qoyulub ki, bunun da 16 milyardı daxili sərmayədir. Sərmayə portfelində əsas vəsaitlər isə qeyri-neft sektorunun payına düşür.

Elbrus CƏFƏRLİ

## Aksiz vergisi ilə bağlı qanunda dəyişiklik edilib

«Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» 2014-cü il 30 dekabr tarixli 1167-IVQD nömrəli Qanun ilə ölkə ərazisində istehsal olunan içməli spirtə, pivə və spirtli içkilərin bütün növlərinə, bütün məmulatlarına, idxal olunan minik avtomobillərinə, istirahət və ya idman üçün yaxtalara və bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan digər üzən vasitələrə tətbiq edilən aksiz dərəcələri dəyişdirilmiş, idxal olunan platin, qızıl, ondan hazırlanmış zərgərlik və digər məişət məmulatları, emal olunmuş, çəşidlənmiş, çərçivəyə salınmış və bərkidilmiş almaz aksizli mallara aid edilmişdir.

Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin Vergi siyasəti idarəsinin Vergi qanunvericiliyinin monitorinqi və təkmilləşdirilməsi şöbəsinin rəisi Niyaz Şükürov bildirmişdir ki, əvvəlki qanunvericilikdə bütün növ bütün məmulatlarına tətbiq edilən aksizin dərəcəsi onları topdansatış qiymətinin 12,5%-i qədər idi: «Dəyişikliyə əsasən, istehsal olunan bütün məmulatlarına tətbiq edilən aksizin advalor qaydada hesablanmasından spesifik qaydada hesablanmasına keçilir. Yəni aksizin topdansatış qiymətindən hesablanması ləğv edilir və siqarlar, ucları kəsilməmiş siqarlar və siqarilla (nazik siqarlar) üçün 1000 ədədinə 10 manat, tütündən hazırlanmış siqaretlər və onların əvəziciləri üçün 1000 ədədinə 4 manat həcmində aksiz vergisi tətbiq edilir.

İçməli spirtin (o cümlədən tərkibində 80%-dən az spirt olmayan denaturlaşdırılmamış etil spirt; tərkibində 80%-dən az spirt olan denaturlaşdırılmamış etil spirt), araqın (vodkanın), tündləşdirilmiş içkilərin və tündləşdirilmiş içki materiallarının, likörün və likör məmulatlarının hər litrinə 2 manat, konyak və konyak materiallarının hər litrinə 6 manat, şampən şərabının hər litrinə 2,5 manat, pivənin (alkoqolsuz pivə istisna olmaqla) və pivə tərkibli digər içkilərin hər litrinə 0,2 manat aksiz vergisi tətbiq edilir».

Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal olunan aksizli mallara tətbiq edilən aksiz dərəcələrinin dəyişdirilməsi «Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin Avropa İttifaqı qanunvericiliyinə uyğunlaşdırılması üzrə Tədbirlər Planı»na və Azərbaycan Respublikasının ÜTT-yə daxil olması ilə bağlı qoyulan tələblərə əsasən həyata keçirilmişdir.

Şöbə rəisinin sözlərinə görə, qanuna əsasən, Azərbaycan Respublikasına idxal olunan minik avtomobillərinə tətbiq edilən aksiz dərəcələrinin dəyişikliyi edilmişdir. «İdxal olunan minik avtomobilinin mühərrikinin həcmi 2000 kubsantimetredək olduqda tətbiq edilən

aksiz mühərrikinin həcmi hər kubsantimetrinə görə 0,20 manat, mühərrikin həcmi 3000 kubsantimetredək olduqda 400 manat + mühərrikin həcmi 2001-3000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetrə görə 1,5 manat, mühərrikin həcmi 4000 kubsantimetredək olduqda 1900 manat + mühərrikin həcmi 3001-4000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetrə görə 4 manat, mühərrikin həcmi 5000 kubsantimetredək olduqda 5900 manat + mühərrikin həcmi 4001-5000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetrə görə - 8 manat, mühərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox olduqda isə 13900 manat + mühərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox olan hissəsi üçün hər kubsantimetrə görə 10 manat tətbiq edilməklə hesablanacaqdır.

İstirahət və ya idman üçün yaxtalar və bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan digər üzən vasitələrə tətbiq edilən aksiz dərəcəsi mühərrikinin həcmi hər kubsantimetrinə görə 3 manat müəyyən edilir.

Qanuna əsasən, idxal olunan platinin hər qramına görə aksiz dərəcəsi - 2 manat tətbiq edilməklə hesablanır. İdxal olunan qızılın, ondan hazırlanmış zərgərlik və digər məişət məmulatlarının min çəki vahidindəki miqdarı 375 olduqda hər qramına görə - 0,8 manat; 500 olduqda hər qramına görə - 1 manat; 585 olduqda hər qramına görə - 1,2 manat; 750 olduqda hər qramına görə - 1,5 manat; 958 olduqda hər qramına görə - 1,8 manat; 999 olduqda isə hər qramına görə 2 manat tətbiq edilməklə hesablanır.

İdxal olunan emal olunmuş, çəşidlənmiş, çərçivəyə salınmış və bərkidilmiş almazın 1 karatı üçün 200 manat (aksiz dərəcəsi), əmsallar isə 1 karatdan 2 karatadək olduqda - 2,0; 2 karatdan 3 karatadək olduqda - 3,0; 3 karatdan 4 karatadək olduqda - 4,0; 4 karatdan 5 karatadək olduqda - 5,0; və 5 karatdan yuxarı olduqda - 10,0 olmaqla, aksizin məbləği aksiz dərəcəsi ilə almazın faktiki miqdarının hasilinə sadalanan əmsallar tətbiq edilməklə hesablanır. Almazın miqdarı 1 karatdan aşağı olduqda aksiz dərəcəsi almazın faktiki miqdarına mütənasib olaraq azaldılır.

N.Şükürov vurğulamışdır ki, dəyişikliklər qəbul edilərkən əhəlinin əzəmi-natlı təbəqəsi nəzərə alınmışdır. Fiziki şəxsin fərdi istehlakı üçün 20 qram qızılın, ondan hazırlanmış zərgərlik və digər məişət məmulatlarının, emal olunmuş, çəşidlənmiş, çərçivəyə salınmış və bərkidilmiş 0,5 karat almazın idxalı aksiz vergisindən azad edilmişdir.

Fəxriyyə İKRAMQIZI



Dövlət başçısı qeyd edib ki, 2014-cü ildə əldə olunmuş inkişaf göstəriciləri 2015-ci il üçün əlverişli zəmin deməkdir və cari ildə ölkəmizin iqtisadiyyatında artımın davam edəcəyini nikbinliklə söyləmək olar: «Qeyri-neft sektorunun inkişafı bizə imkan verir ki, ölkə iqtisadiyyatı çoxşaxəli şəkildə inkişaf etsin və iqtisadiyyatımızın dayanıqlı inkişafı təmin edilsin».

İqtisadiyyat və sənaye nazirinin müavini Səvinc Həsənova bildirib ki, 2015-ci ildə iqtisadi artımın 4,4% təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır. Qeyri-neft sektorunda artım proqnozu 8,2% təşkil edəcək. Bu isə iqtisadi inkişafın, əsasən, qeyri-neft sektoru hesabına təmin olunacağını deməyə əsas verir.

Qeyd olunub ki, son illər həyata keçirilən mükəmməl iqtisadi strategiya Azərbaycan iqtisadiyyatının şəxələndirilməsinə, neftdən-kənar sahələrin dinamik inkişaf etdiyini təsdiqləyir. ÜDM-in 60%-i qeyri-neft sektorunun payına düşüb. Qeyri-neft sektorunun 7% artım tempi iqtisadiyyatın strukturunda dəyişikliklərin baş verdiyini əks etdirməklə kənar sahələrin inkişafının göstəricisi sayıla bilər. Xüsusilə də sənayeləşmənin geniş vüsət alması iqtisadiyyatda ağırlıq mərkəzinin

proqnozunu açıqlayıb və təşkilatın dərc etdiyi «Qlobal iqtisadi göstəricilər-2015» adlı hesabatda bu il ölkəmizdə ÜDM-in 4,4% olacağı bildirilir. Bu rəqəm 2016-cı ildə 4,1%, 2017-ci ildə isə 3,8% təşkil edəcək.

Qeyri-neft sektorunun inkişafına müsbət təsir edən əsas amil kimi səmərəli vergi siyasətinin həyata keçirildiyini qeyd edən S.Həsənova bildirib ki, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi, investisiyaların inkişafı baxımından vacib sahələrin inkişafına əlverişli şərait yaradılması üçün vergi güzəştlərinin tətbiqi və vergi yükünün azaldılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu mənada, biznesin inkişafı və qeyri-neft sektorunda istehsalın canlanması sayəsində vergilərin həcmi artacağı gözlənilir.

2015-ci ildə qeyri-neft sektorunda daxilolmaların həcmi artırılması hesabına ümumi büdcə gəlirlərinin təmin edilməsi də nəzərdə tutulur. Dövlət büdcəsi gəlirlərində qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmaların 10%-dən çox artacağı proqnozlaşdırılır. Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə 7 milyard 112 milyon manat daxilolma proqnozlaşdırılır ki, bunun 4 milyard 812 milyon manatı (67,7%) qeyri-neft sektorunun, 2 mil-

## Sosial sığorta sistemində iştirakçıların fəallığı artır

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun mətbuat xidmətindən qəzetimizə verilən məlumatda qeyd edilib ki, 2014-cü ildə fondun gəlirləri 2 milyard 894,3 mln. manat təşkil edib. Bu göstərici 2013-cü ilin göstəricisinə nisbətən 223 mln. manat və ya 8,3% çoxdur. İl ərzində məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar 2013-cü ilə nisbətən 10,2% və ya 160,8 mln. manat artaraq 1 milyard 744,9 mln. manat təşkil edib: «2014-cü ildə sosial sığorta haqlarının 64,6% və ya 1126,4 mln. manatı qeyri-büdcə sektorundan daxil olub ki, bu da əvvəlki ilə nisbətən 13,5% və ya 134,4 mln. manat çoxdur».

Məlumatda qeyd edilir ki, 2014-cü il ərzində sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin və torpaq pay mülkiyyətçilərinin sosial sığortaya cəlb edilməsi işləri gücləndirilib. Nəticədə 2013-cü il ilə müqayisədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərdən daxilolmalar 15,1%, torpaq pay mülkiyyətçilərdən daxilolmalar 5,4% artıb. Büdcədən maliyyələşən təşkilatlardan daxil olmuş sosial sığorta haqqının məbləği 618,5 mln. manat təşkil edib. İl ər-

zində dövlət büdcəsinin transferti proqnozla nəzərdə tutulduğu məbləğdə, yəni 1 milyard 142 mln. manat həcmində fondun hesabına daxil olmuşdur. DSMF-nin sair gəlirləri (sanatoriya-kurort yollayış-

lərə yönəldilib. Pensiya xərcləri 2738,5 mln. manat, məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən müavinətlər isə 70,6 mln. manat olub.

2014-cü il üzrə DSMF-nin aparatının və yerli orqanların saxlanılması xərcləri 22,5 mln. manat, pensiya və müavinətlərin əhəmiyyətli çatdırılması, bank əməliyyatlarının aparılması üzrə xidmət haqqı xərcləri 17,5 mln. manat, sığortaolunanların sanatoriya-kurort müalicəsi və sağ-



larmın qismən dəyərini ödənilməsi və s.) üzrə daxilolmaları 7,4 mln. manat təşkil edib.

Ötən il DSMF-nin xərcləri 2 milyard 868,8 mln. manat olub ki, bunun da 2809,1 mln. manatı və ya 98%-i əhəmiyyətli ödəniş-

lamlaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi üzrə Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası vasitəsilə maliyyələşdirilən xərclər 18,6 mln. manat təşkil edib.

AYTƏN



## «E-hökumət» portalında Vergilər Nazirliyinin xidmətlərinin çeşidi çoxalır

Vergilər Nazirliyi (VN) ilə Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən aparılan birgə işlər sayəsində daha 7 elektron xidmət «Elektron hökumət» portalına inteqrasiya olunub. Bununla da portal üzərindən VN-in göstərdiyi elektron xidmətlərin sayı 59-a çatıb.

### Kommersiya hüquqi şəxsin adının unikallığının yoxlanılması

Bu xidmət yeni yaradılacaq kommersiya hüquqi şəxsin təsisçi tərəfindən ona verilməli adın unikallığının yoxlanılmasına şərait yaradır. Elektron xidmətin icra müddəti sorğunun informasiya sistemi tərəfindən emalı müddətindən asılıdır. Elektron xidmətin göstərilməsi nəticəsində dövlət qeydiyyatına alınacaq kommersiya hüquqi şəxsinə unikal xüsusi ad seçilir. Xidmətin göstərilməsi üçün heç bir məbləğ nəzərdə tutulmayıb. Fiziki və hüquqi şəxslər bu xidmətin istifadəçiləridir.

Xidmətdən istifadə etmək məqsədilə yeni yaradılacaq kommersiya hüquqi şəxsin seçilmiş adının (kommersiya hüquqi şəxsin adının təşkilati-hüquqi formaya qədər olan hissəsi) böyük latın hərflərlə sistemə daxil edilir. Sorğu sistemə daxil ediləndən sonra kommersiya hüquqi şəxsin adının unikal olub-olmadığı barədə məlumat ekrana çıxır. İstifadəçinin istəyindən asılı olaraq ona oxşar adlı kommersiya hüquqi şəxslərin adlarına baxış imkanı yaradılır.

Xidmətin göstərilməsi üçün hansısa sənəd tələb olunmur və sorğunun yerinə yetirilməsindən heç bir halda imtina edilmir.

### Büdcə rekvizitləri barədə məlumatın verilməsi

Bu xidmət istifadəçinin dövlət

xəzinədarlığı orqanlarında vergi və digər büdcə ödənişləri köçürüləcək bank hesablarının rekvizitləri üzrə axtarış sistemi vasitəsilə məlumatları əldə etmə proseslərini əhatə edir. Xidmətin istifadəçiləri hüquqi və fiziki şəxslərdir. Elektron xidmətin icra müddəti sorğunun informasiya sistemi tərəfindən emalı müddətindən asılıdır və bu xidmətin göstərilməsi üçün heç bir ödəniş, eləcə də hər hansı sənədin təqdim edilməsi tələb olunmur.

Bu barədə müraciət edən istifadəçi «Dövlət xəzinədarlığı orqanlarında vergi və digər büdcə ödənişləri köçürüləcək bank hesablarının rekvizitləri üzrə axtarış sistemi» üzrə öndə açılmış «Dövlət xəzinədarlığı orqanlarında vergi və digər büdcə ödənişləri köçürüləcək hesablar» adlı ekranda «VÖEN» qrafasına vergi ödəyicisinin VÖEN-ni daxil etməklə «Yoxla» düyməsi vasitəsilə avtomatik olaraq həmin vergi ödəyicisinin dövlət xəzinədarlığı orqanlarında vergi və digər büdcə ödənişləri köçürüləcək bank hesabları barədə müvafiq informasiya əldə edir.

Sorğu məlumatları sistemə daxil edilərək istifadəçi tərəfindən təsdiqləndiyi andan avtomatik olaraq qəbul edilir, nəticə isə informasiya sistemində emalı müddətindən asılı olaraq ekranda göstərilir.

İstifadəçinin daxil etdiyi VÖEN məlumat bazasında tapılmadıqda xidmət yerinə yetirilir.

### Kommersiya qurumlarının dövlət reyestr məlumatlarının verilməsi

Bu xidmət vasitəsilə istifadəçi vergi orqanlarında qeydiyyatda alınmış kommersiya qurumlarının kommersiya siri hesab edilməyən dövlət reyestr məlumatlarını əldə edir. Xidmət ödənişsiz həyata keçirilir.

Fiziki və hüquqi şəxslər bu xidmətin istifadəçiləridir.

Xidmətin göstərilməsi prosesi tamamilə informasiya sistemləri tərəfindən həyata keçirilir. Bunun üçün istifadəçi elektron xidmətin təqdim edildiyi internet ünvanından «E-xidmətlər» bölməsindən «Kommersiya qurumlarının dövlət reyestr məlumatlarının verilməsi» adlı alt bölməsini seçir. Bundan sonra axtarış ekranı açılır. Axtarış ekranının iki növ axtarış imkanı var: «Ada görə axtarış» və «VÖEN-ə görə axtarış». «Ada görə axtarış»dan istifadə edildikdə boş xanaya axtarılan kommersiya hüquqi şəxsin adı, «VÖEN-ə görə axtarış»dan istifadə edildikdə isə kommersiya hüquqi şəxsin VÖEN-i daxil edilir. «Ada görə axtarış» zamanı sorğu materialları sistemə daxil edilərək istifadəçi tərəfindən təsdiqləndiyi andan oxşar adlara malik kommersiya hüquqi şəxslərin adı və VÖEN-i informasiya sistemində emal müddətindən asılı olaraq ekrana çıxır. «VÖEN-ə görə axtarış» zamanı isə axtarılan kommersiya hüquqi şəxsin VÖEN-i sistemə daxil edilərək istifadəçi tərəfindən təsdiqləndiyi andan həmin kommersiya hüquqi şəxsin dövlət reyestrinə daxil edilməsi və kommersiya siri hesab edilməyən məlumatları, yəni kommersiya qurumunun adı, VÖEN-i, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı, nizamnamə kapitalı, maliyyə ili, qanuni təmsilçisi və dövlət qeydiyyatına alındığı tarixi əks etdirən cədvəl formasında məlumatlar informasiya sistemində emalı müddətindən asılı olaraq ekrana çıxır. İstifadəçi sorğunun formalaşdırılması üçün məlumatları səhv daxil etdikdə sorğu qəbul edilmir. Səhv məlumatın dərhal düzəldilməsi istifadəçinin yenidən sorğu verməsinə mane olmur.

### Vergi Apelyasiya Şurasına müraciətin onlayn təqdim edilməsi

Bu xidmət Vergilər Nazirliyi Aparatının funksional idarələrinin vergi orqanlarının yazılmış aktları və onların nəticələri üzrə qəbul edilmiş qərarlardan vergi ödəyiciləri tərəfindən verilmiş təkrar şikayət və ərizələrə məhkəməyə qədər obyektiv və hərtərəfli araşdırma aparılmaqda baxılması proseslərini əhatə edir. Vətəndaş bu xidmətin köməyi ilə hüquqlarının müdafiəsi, şikayətlərə (korupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumlarla bağlı müraciətlər istisna olmaqla) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada baxılması və məhkəməyə qədər sadələşdirilmiş prosedurlara əməl edilməklə mübahisələrin obyektiv şəkildə həll edilməsi imkanı əldə edir. Xidmət ödənişsiz həyata keçirilir.

Xidmətdən istifadə etmək üçün istifadəçi www.taxes.gov.az internet sahifəsində «Müraciətlər» bölməsinə daxil olaraq «Onlayn müraciət» alt modulunu seçərək «Vergi Apelyasiya Şurasına elektron müraciət et» başlığını sıxır. Bu zaman «Korupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumlarla bağlı müraciətlərə baxılması üçün Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən icraata qəbul edilmir» səhifəsi açılır, burada «OK» düyməsi sıxılır və «Apelyasiya Şurasına elektron müraciət» adlı yeni pəncərə açılır. Həmin pəncərədə olan müraciət forması doldurulur və «Göndər» düyməsi sıxılır.

Eyni predmet üzrə eyni əsaslarla verilmiş şikayətlə bağlı Vergi Apelyasiya Şurasının qərarı olarsa, şikayət icraata qəbul edilmir. Əgər formanın məzmunu bütün tələblərə cavab versə, həmin müraciət Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən icraata qəbul edilir.



### Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatı

Bu xidmət rezident vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin elektron qaydada qeydiyyatına alınmasını əhatə edir. Elektron xidmət 2 iş günü ərzində yerinə yetirilir. Xidmətin göstərilməsi üçün ödəniş tələb olunmur. Xidmətin istifadəçiləri Vergi Məcəlsəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada vergi ödəyicisinin eyniləşdirilmə nömrəsi (VÖEN) almış hüquqi şəxslərdir.

Xidmətin göstərilməsi üçün vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin vergi uçotuna alınması barədə ərizə, filialın, nümayəndəliyinin əsasnaməsinin surəti, filialın, nümayəndəliyin rəhbərinin təyin edilməsi barədə qərarın surəti, filialın, nümayəndəliyin bu fəaliyyətin yerinə yetiriləcəyi ünvanını təsdiq edən sənədin (mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənədin, icarə müqaviləsinin və ya qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər sənədin) surəti tələb olunur.

Xidmətin təqdim edildiyi elektron ünvandan ərizədə olan məlumatlar interaktiv şəkildə vergi ödəyicisi tərəfindən sistemə daxil edilir, digər sənədlər isə PDF formatda sistemə əlavə olunur.

Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatı ilə bağlı bütün əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra «İrəli» düyməsi sı-

xılır. Bu halda daxil edilmiş məlumatların yoxlanılması üçün təsdiqləmə ekranı gəlir. İstifadəçi məlumatların doğruluğuna əmin olduqda təsdiqləmək üçün «Qəbul» düyməsini basır. İmtina etmək üçün «İmtina» düyməsi sıxılır. Təsdiqdən sonra ekrana «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyata alınması barədə ərizənin icraya qəbul edilməsi barədə bildiriş» çıxır.

«Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatı ərizəsi»ni ancaq vergi ödəyicisi olan rezident hüquqi şəxslər təqdim edə bilərlər. Filialın, nümayəndəliyin fəaliyyət növü vergi ödəyicisinin fəaliyyət növləri arasında olmalıdır. Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin ən azı bir fəaliyyət növü olmalıdır və həmin fəaliyyət əsas fəaliyyət kimi qeyd edilməlidir. Əks halda, qeydiyyat ərizəsinin icraya qəbul edilməsindən imtina edilir. Bütün bunlara sistem tərəfindən avtomatik nəzarət olunur və ekrana müvafiq mesajlar çıxarılır. Ərizənin göstəriciləri ilə ona elektron formada əlavə olunmuş sənədlərdə kənarlaşmalar aşkar edildikdə vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyi qeydiyyata alınmur.

İstifadəçilər qeyd olunan xidmətlərdən autentifikasiyadan keçməklə faydalana bilərlər.

AYTƏN

## Vergi ödəyicilərinin qruplaşdırılması ilə bağlı yeni metodologiya

Vergilər nazirinin əmri ilə «Vergi sisteminin inkişafı üzrə 2013-2020-ci illər üçün Strateji Plan»a uyğun olaraq, vergi ödəyicilərinin sosial-demografik göstəricilərə əsasən qruplaşdırılması metodologiyası təsdiq edilmişdir. Bu metodologiya hüquqi şəxsin yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin yaşına, cinsinə, yaşadığı yerə (şəhər, yaxud kənd) və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma müddətinə görə qruplaşdırılması qaydasını müəyyən edir. Burada əsas məqsəd vergi ödəyicilərinin müxtəlif qrupları üzrə göstəricilərin əldə edilməsi və təhlillərin aparılmasıdır.

Qruplaşdırma hər təqvim ili üzrə aparılacaq. Bu işin həyata keçirilməsi üçün fiziki şəxslərin qeydiyyatla bağlı vergi orqanlarına təqdim etdikləri məlumatların istifadə olunacağı və bu məlumatlar Avtomatlaşdırılmış Vergi Informasiya Sisteminin (AVIS) müvafiq modulundan götürüləcəkdir.

Hüquqi şəxsin yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər yaşa görə üç qrupa bölünəcəkdir: 35 yaşadək, 35-55 yaş, 55 yaşdan yuxarı.

Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin şəhər və ya kənd əhalisinə mənsubiyyəti onun vergi orqanına təqdim etdiyi şəxsiyyət vəsiqəsi məlumatlarında «yaşayış yeri» barədə göstərilən məlumat əsasında müəyyən olunacaq. Daha sonra onların vergi orqanlarında qeydiyyatdan keçmiş fiziki şəxslərin ümumi sayında faiz nisbəti tapılacaq.

Bundan başqa, vergi ödəyicilərinin sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma müddəti də dəqiqləşdiriləcək. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər bu fəaliyyətlə məşğul olma müddətinə görə üç qrupa bölünəcəklər:

- ◆ 5 ilədək məşğul olanlar;
- ◆ 5 ildən çox və 10 ildən az məşğul olanlar;
- ◆ 10 il və daha çox məşğul olanlar.

Fiziki şəxslərin qeyd olunan qruplara bölüşdürülməsi onların vergi orqanlarında qeydiyyata alındıqları tarixlə qruplaşdırmanın aparıldığı tarix arasındakı fərq tapılmaqla həyata keçiriləcək. Vergi ödəyicisinin fəaliyyəti 1 ildən artıq müddətə dayandırıldığı halda, həmin müddət sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma müddətindən çıxılacaq.

Qruplar üzrə vergi qanunvericiliyinə əmələtmə səviyyəsinin müəyyən edilməsi də həyata keçiriləcək. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər yaşına, cinsinə, yaşadığı yerə və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma müddətinə görə qruplaşdırıldıqdan sonra hər bir qrup daxilində vergi qanunvericiliyinə əmələtmə səviyyəsinin müəyyən edilməsi üçün təhlillər aparılacaq. Bu məqsədlə qruplar üzrə aşağıdakı ilik göstəricilər AVIS-in hesab-axtarış sisteminin müvafiq altmodullarının məlumatlarından istifadə edilməklə müəyyən olunacaq:

- ◆ operativ nəzarət tədbirləri ilə aşkar edilmiş qanun pozuntusu hallarının sayı;

- ◆ vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim edilməməsi hallarının sayı;

- ◆ kameral vergi yoxlaması ilə hesablanmış vergi məbləği;

- ◆ həyata keçirilmiş səyyar vergi yoxlamalarının sayı;

- ◆ səyyar vergi yoxlaması nəticəsində əlavə hesablanmış vergi məbləği;

- ◆ səyyar vergi yoxlaması nəticəsində tətbiiq olunmuş maliyyə sanksiyasının məbləği;

- ◆ vergilərin vaxtında ödənilməsinə görə hesablanmış faizli məbləği;

- ◆ başlanılmış cinayət işlərinin sayı.

Yuxarıda qeyd olunan göstəricilər hər qrup üzrə müəyyən edildikdən sonra onların bir vergi ödəyicisinə düşən həcmi hesablanacaq (pozuntu hallarının sayı və ya məbləğ/grup üzrə vergi ödəyicilərinin sayı). Hesablamalar nəticəsində alınmış göstəricilərdən ayı-ayrı qruplarda vergi qanunvericiliyinə əmələtmə səviyyəsinin müəyyən edilməsində istifadə olunacaq.

Vergi ödəyiciləri arasında vergi qanunvericiliyinə dair məarifləndirmə işlərinin daha səmərəli keçirilməsi və məlumat bazasının genişləndirilməsi məqsədilə sosial sorğular təşkil olunacaq. Həmçinin, vergi orqanlarının müvafiq strukturunun aparıldığı təhlillər əsasında vergi ödəyiciləri təhsilə, ailə vəziyyətinə və s. sosial göstəricilərə görə də qruplaşdırılacaq və müvafiq maarifləndirmə, məlumatlandırma tədbirləri həyata keçiriləcək.

Rəşad SADIQOV

## Açıq hökumət, açıq məlumatlar, açıq servislər

Yanvarın 14-də Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (RYTN) tərəfindən «E-government 3.0 - açıq hökumət, açıq məlumatlar, açıq servislər» mövzusunda təqdimat oldu. Tədbirdə «www.data.gov.az» açıq hökumət məlumatları portalı ictimaiyyətə təqdim edildi. Bu, beynəlxalq İKT təcrübələrinin tətbiqinə əsaslanmaqla «Elektron hökumət» quruculuğunun yeni, 3-cü əsas mərhələsidir.

Rabitə və Yüksək Texnologi-

təsi ilə vətəndaşlara çatdırılacaq. Ən əsası da odur ki, bu proqramlar vasitəsilə məlumatlardan istifadə asanlaşdırılacaq. Güman edirik ki, belə bir imkanın yaradılması ölkədə bu sahədə fəaliyyət göstərən kiçik və orta İKT şirkətləri, yeni fəaliyyətə başlayan şəxslər üçün əlverişli imkanlar yaradacaq.

Portalın əsas məqsədi məlumatların istifadəsi və onların əsasında veb və mobil əlavələrin yaradılması vasitəsilə cəmiyyətə dövlətin idarə edilməsində iştirak et-

Mərkəzinin rəhbəri Nail Mərdanov bildirdi ki, statistik uçotun aparıldığı tarixdən - 2012-ci ilin sonundan 2014-cü il dekabr ayının 31-nə qədər portala ümumilikdə 3.614.775 daxilolma qeydə alınıb. Müraciət edənlərin ümumi sayı isə 1.137.975 nəfər olub.

Qeyd edək ki, «www.data.gov.az» portalı «Elektron hökumət» portalının tərkib hissəsi olmaqla dövlət orqanlarının məlumat toplusunu, o cümlədən məlumat toplusuna və əlavə vasitələrə giriş tapmaq üçün informasiyanı özündə ehs etdirir. Məlumatlar müntəzəm olaraq yenilənəcək və təkmilləşdiriləcək.

Onu da bildirmək ki, gələcəkdə istifadəçilərin rəyi nəzərə alınmaqla «www.data.gov.az» portalının daim təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur və bunun üçün «Elektron hökumət» portalında yaradılmış «Əks əlaqə», «E-gov fikr bankı» bölmələrindən istifadə olunacaq.

Tədbirdə Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən «data.gov.az»



«www.data.gov.az» açıq hökumət məlumatları portalı beynəlxalq İKT təcrübələrinin tətbiqinə əsaslanmaqla «Elektron hökumət» quruculuğunun yeni, 3-cü əsas mərhələsidir

yalar nazirinin müavini Elmır Vənnunla yanaşı, açıq dövlət məlumatlarına rahat giriş imkanı, əlavə dəyərin yaradılması, innovativ ideyaların stimullaşdırılması, təhlil və tədqiqatların asanlaşdırılması, dövlət orqanlarının effektivliyinin və səmərəliliyinin artırılması məqsəd kimi qarşıya qoyulub

RYTN-in Elektron Hesablama

portalının açıq məlumatlarından istifadə etməklə «Bax, istifadə et və yarat» adlı mobil əlavələrin hazırlanması müsbət əlaqə elan edildi. İKT mütəxəssisləri, «start-up»çılar, tələbələr və s. üçün nəzərdə tutulan müsabiqə aprel ayının 15-nə qədər davam edəcək.

Fəxriyyə İKRAMQIZI



## «Baxdım bu dünyanın pəncərəsindən...»

«Miniatur hekayələr yazıram. Mənə elə gəlir ki, indi iri əsərlər oxunmur. Xatirələrimi də yazıram. Özü də elə yazıram ki, kitabı açanda hansı hissəsini oxumaq istəsən, digəri ilə heç bir əlaqəsi olmasın, başa düşsün. Kitabın adı «Baxdım bu dünyanın pəncərəsindən...» olacaq». Rəhmətlik Aslan müəllim bu sözləri son müsahibələrinin birində demişdi...

Həmin kitabı sağlığında nəşr etdirmək ona qismət olmadı. Lakin vəfali həyat yoldaşı Gözəl xanım mərhum yazıçının bu arzunu da gerçəkləşdirib. Aslan Qəhrəmanlının «Baxdım bu dünyanın pəncərəsindən...» kitabı bu günlərdə, onun vəfatının birinci ildönümünü rəfəsində çapdan çıxıb.

Tanınmış jurnalist Süleyman Qaradağlının redaktoru olduğu bu kitabda yazıçının xatirələri, hekayələri, pyesləri, şeir və tərcümələri, parodiyaları toplanıb. Kiçik həcmli xatirə və hekayələrdə mərhum yazıçı şahidi olduğu hadisələri, yaxınları və dostları ilə bağlı əhvalatları qələmə alıb. Kitaba vaxtilə geniş populyarlıq qazanmış üç hissəli - «Səni axtarıram», «Məni bağışla», «Səndən xəbərsiz» televiziya pyesləri ilə yanaşı, bu seriyanın davamı olan «25 ildən

sonra» pyesi də daxil edilib. Tərtibçilərin fikrincə, ictimai yükü, mənəvi-əxlaqi çağırışları ilə bu gün də aktuallığını qoruyub saxlayan bu pyeslər dövrümüzün müasir rejissor yozumu, aktyor oyununu və televiziya standartları ilə yenidən ekranlaşdırılması mümkündür.

Aslan Qəhrəmanlı bədii yaradıcılığında nəsr və dramaturgiyaya üstünlük versə də, poeziyaya da biganə qalmayıb. Xatirələrində qeyd etdiyi kimi, şeir də yazıb - özü üçün... Hətta rus dilindən şeirlər tərcümə edib. Bir çox Azərbaycan şairlərinin şeirlərinə yazdığı parodiyaları neçə il əvvəl kiçik bir kitabçaya yığaraq oxucuların mühakiməsinə verib və bu cəsarətli, nisbətən orijinal yaradıcılıq cəhdlərini ömrünün son günlərində davam etdirib. Yeni nəşr olunmuş kitabda mərhum ədibin bu qəbildən olan poetik yaradıcılıq nümunələri də verilib.

«Baxdım bu dünyanın pəncərəsindən...» - layiqli vətəndaş, ziyalı, alim, müəllim və yazıçı ömrü yaşamış Aslan Qəhrəmanlının düşüncə və duyğularını, həyata baxışını və mənəvi qənaətlərini özündə ehtiva edən bu kitabı, yaqın ki, oxucu marağına səbəb olacaqdır.



### vergi təqvimini

YANVAR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

**Qeyd:** Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüyi halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

### Ödənilən vergi:

15 yanvar - «(1)», «(2)»  
21 yanvar - «1-1», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11»

«(1) və (2)» - Gəlir və mənfəət vergisi: Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə və mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi illi üçüncü və dördüncü rüblərdən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

Vergi ödəyicisi illikdə cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçiminə əsasən aşağıda göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyən edə bilər.

**Birinci metod:** Hər rüb üçün cari ödəmələrin məbləği əvvəlki vergi illində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir. İkinci metod: Cari rübdəki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi qəismisi göstərmə əmsal vurmağa müəyyən edilir.

Bu zaman vergi ödəyicisi illikdə cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyən yuxarıdakı iki mümkün metodlardan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dən gec olmayaraq bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyən üçün tətbiq etdiyi metod barədə məlumat verməyirdi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyən üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış

təqdim etməlidir, eksi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir. Əvvəlki vergi illində fəaliyyəti olmayan və növbəti vergi illində fəaliyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrini təqvim ili ərzində rüblər üzrə artan yekunda hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmama, rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini aparmalı və rüb ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir.

«(1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

Xüsusi notariuslar tərəfindən aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanmış gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariusun gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim etməlidir.

«(3)» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü

üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyata olduğu vergi orqanına verməli və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və həmin müddətdə vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Mədən vergisinin ödəyiciləri hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxardığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəmpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«9» - Sadələşdirilmiş vergi: Sadələşdirilmiş vergi üçün hesabat dövrü rübdür. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənilməli verginin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

«10.2» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyicilərinin müzdlü işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabat dövrü rübdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergi

ya cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməli və həmin müddətdə bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.3» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortacılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirlinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməli və gəlirin ödənilməsi rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - Dövlət rüsumu: Dövlət rüsumu üzrə hesabat dövrü rübdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notarius tərəfindən qəbul edilərək iki bank günü ərzində, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsulluq əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu hər ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

## Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Əksər vergi ödəyiciləri vergilərini müəyyən olunmuş müddətdə, müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını isə mümkün qədər tez ödəməyə çalışsalar da, bəzilərini qanunvericiliyin tələblərini pozaraq onların dövlət büdcəsinə vaxtında ödənilməsinə təmin etmirlər ki, bu da büdcəyə vergi daxilolmalarına mənfi təsir göstərir. Belə halların aradan qaldırılması üçün Vergilər Nazirliyinin Vergi borclarının alınması işinin təşkilatı tərəfindən aparılan müəvəzzat təhlilləri əsasında, imkanı olmasına baxmayaraq, vergi borcunu ödəməkdən yayınan vergi ödəyicilərinə qarşı digər qanunamüvafiq tədbirlər görülməklə yanaşı, onların siyahısı həftədə bir dəfə «Vergilər» qəzetində dərc edilir və artan yekunla nazirliyin rəsmi veb-saytında yerləşdirilir. Borcunu ödəyən vergi ödəyicisinin adı siyahıdan çıxarılır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

S/N	Vergi orqanı	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon	Obyektin adı
1	Bakı V/D	«STS» şirkəti	Bakı şəhəri Xətai rayonu	İstehsalat sahəsi
2	Bakı V/D	«ALIKO LTD - AZƏR S P I R T» MMC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Məğazası
3	Bakı V/D	Nədiyev Nicat Ağasəlim oğlu	Bakı şəhəri Səbail rayonu	Kafe
4	Bakı V/D	Babayeva Aşıya Sərgeyevna	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Səhiyyə idməti
5	Bakı V/D	Hüseynov Vəqif Davud oğlu	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	PVC istehsalı
6	Bakı V/D	«KOTELS» MMC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	«Kotels» geyim mağazası
7	Bakı V/D	«ÇİÇƏK» KİMLİK MÜƏSSİSƏSİ	Bakı şəhəri Nəsimi rayonu	Kəpənək obyekt
8	Bakı V/D	Tağıyev Cəfər İbrahim oğlu	Bakı şəhəri Xətai rayonu	«Nurayın» şadlıq evi
9	Bakı V/D	«LAUR» MMC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Kəpənək obyekt
10	Bakı V/D	«FƏRİD N.O.» MMC	Bakı şəhəri Nizami rayonu	Kəpənək obyekt
11	Bakı V/D	«ŞƏRƏF QƏRƏB TU RİZ» MMC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Tulizim mərkəzi
12	Bakı V/D	«AYNUR» MMC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Kəpənək obyekt
13	Bakı V/D	«Nəfəli» Sağlamlıq Mərkəzi	Bakı şəhəri Səbail rayonu	«Nəfəli» Sağlamlıq Mərkəzi və kəpənək obyekt
14	Bakı V/D	«AZƏR İNŞAAT-XİTAS» MMC	Bakı şəhəri Suraqani rayonu	Ofis və tikinti obyekt
15	Bakı V/D	«RƏH» MMC	Bakı şəhəri Nəsimi rayonu	«Yaşıl» kafesi
16	Bakı V/D	Qəhrəmanov Alik Başlır oğlu	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	«Fəvvarə» şadlıq sarayı
17	Bakı V/D	Seyidov Səlim Məmməd oğlu	Bakı şəhəri Nizami rayonu	Ərzaq mağazası
18	Bakı V/D	«AZKON» MMC	Bakı şəhəri Suraqani rayonu	Dəniz qəribə, «Nəvə» səd və ofis
19	Bakı V/D	«CMS SERVICE» MMC	Bakı şəhəri Qaradağ rayonu	Ofis
20	Bakı V/D	«VUSAL» MMC	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	Kəpənək obyekt
21	2 saylı ƏVD	«N.A.Q. Avtomobil Servisi» MMC	Abşeron rayonu	«N.A.Q. avtomobil servisi» və avtomobil satışı
22	2 saylı ƏVD	«SMEK» MMC	Sumqayıt şəhəri	Anbar
23	2 saylı ƏVD	«TUTU» MMC	Abşeron rayonu	Daş karxanası
24	6 saylı ƏVİ	Sədiyeva Pərvanə İsmət qızı	Lənkəran rayonu	Çörək sədi
25	6 saylı ƏVİ	«HİDRO» KİMLİK MÜƏSSİSƏSİ	Lənkəran rayonu	Çayxana
26	8 saylı ƏVİ	Tağıyeva Rəzi Məmməd oğlu	Beyləqan rayonu	Kafe
27	9 saylı ƏVİ	Nuriyev Mehrib Əhməd oğlu	Göyçay rayonu	Yanacaq-dokluma məntəqəsi
28	9 saylı ƏVİ	Məmmədov Sadiq Sabir oğlu	Ağdaş rayonu	Şadlıq evi
29	12 saylı ƏVD	«KƏLƏK» MMC	Cənub şəhəri	Məğazası
30	13 saylı ƏVİ	Qəhrəmanov Anar Məmməd oğlu	Zaqatala rayonu	«Tələbə» şadlıq evi



Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

### Audit

## Audit aparılmasının məcburiliyi

### Əvvəli ötən sayımızda

#### Konkret bəzi fəaliyyətlə məşğul olan təsərrüfat subyektləri

«Banklar haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 44-cü (Kənar audit) maddəsində göstərilir ki, bankın və xarici bankın yerli filialının maliyyə fəaliyyəti hər il auditor fəaliyyətini həyata keçirmək üçün xüsusi razılığa (lisenziyaya) malik olan kənar auditor tərəfindən yoxlanılmalıdır.

«İnvestisiya fondları haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 26.1-ci maddəsində göstərilir ki, investisiya fondunun idarəçisi illikdə azı bir dəfə kənar auditor tərəfindən yoxlanılmalıdır. İnvestisiya fondunun auditini yalnız nəzarət orqanı və auditor xidmətlərini tənzimləyən idarəetmə orqanı tərəfindən bəzi müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən kənar auditorlar tərəfindən aparıla bilər və sair.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 1078-12.2-ci («İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektində aşağıdakı məlumatlar olmalıdır») maddəsi üzrə 1078-12.2.8-ci maddəsində göstərilir ki, «müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə emitent sonuncu balans və toplu maliyyə hesabatı» olmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin 262-ci «Kollektiv tələblərin irəli sürülməsi» maddəsinin 4-cü bəndində göstərilir ki, «İşgötürənin iqtisadi imkanlarına uyğun olmayan tələblərə yol verilmir. Tələblər iqtisadi imkanlarına uyğun olmadıqda işgötürən bunu auditor rəyinə əsasən sübut etməlidir».

Bir qayda olaraq, lisenziyaların alınması üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim olunan sənədlərin tərkibində auditor yoxlamasından keçmiş son maliyyə ilinin maliyyə hesabatları tələb olunur. Bunun lisenziya tələb olunan fəaliyyətlər üçün təsdiqlənən ayrı-ayrı normativ hüquqi aktların tələblərində görmək olar.

«Ümumi formada məcburi auditin obyektli olan təsərrüfat subyektləri haqqında» «Məcburi auditin obyektli olan təsərrüfat subyektləri üzrə «Daxili audit haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun mərhələlərlə təbii müddətlərinin təsdiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 5 oktyabr 2007-ci il tarixli 155 №-li qərarı ilə təsdiq edilmiş «Məcburi auditin obyektli olan təsərrüfat subyektləri üzrə «Daxili audit haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun mərhələlərlə təbii müddətlərinin təsdiq edilməsi barədə» mülkiyyətə dair sənədlərdə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olaraq, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

3.1-ci maddəsinə görə, kommersiya təşkilatları (kiçik sahibkarlıq subyektləri istisna olmaqla) illik maliyyə hesabatlarını hesabat dövrü başa çatdıqdan sonra müvafiq olaraq sonrakı ilin aprel ayının 30-dan və iyun ayının 30-dan gec olmayaraq təqdim etməlidirlər. Deməli, bu tarixlərə qədər həm maliyyə hesabatları hazırlanmalı, həm də audit keçirilməlidir. Həmin Qaydaların 3.4-cü maddəsinə görə, göstərilən tarixlərdə maliyyə hesabatlarını qəbul edən kommersiya təşkilatlarının tabe olduqları yuxarı təşkilat və ya təsisçisi həmin tarixlərdən sonra 10 gün ərzində Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə məlumat verir.

Kiçik sahibkarlıq subyektləri isə maliyyə hesabatlarını dövlət orqanlarına qanunvericilik aktları ilə, digər şəxslərə isə nizamnamələri ilə müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə təqdim etməlidirlər. Statistika orqanına istehsal fəaliyyəti, maliyyə notisi və ömlak haqqında illik hesabatların mart ayının 31-dək təqdim edilməsi tələbinə istinad etsək, kiçik sahibkarlıq subyektləri hesab edilən kommersiya təşkilatlarının da bu tarixdə məcburi auditdən keçmələri məqsədəmüvafiqdir.

«Məcburi auditin obyektli olan təsərrüfat subyektləri üzrə «Daxili audit haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun mərhələlərlə təbii müddətlərinin təsdiq edilməsi barədə» mülkiyyətə dair sənədlərdə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olaraq, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN  
ÇAĞRI MƏRKƏZİ

195

Contact Centre EN 15388  
www.taxes.gov.az





## beynəlxalq panoram

## İspaniyada daşınmaz əmlakın təkrar satışına vergi artacaq

Bu yenilik 2015-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minib. İspaniya parlamenti mənzilin satışı nəticəsində mülkiyyətçilərdən fiskal yükümlülük artırılmasını nəzərdə tutan vergi dəyişikliklərini təsdiqləyib.

Yeni qaydalara əsasən, 1994-cü ilə qədər 400 min avrodan baha qiymətə alınmış daşınmaz əmlak sahibləri kapital artımına görə daha yüksək vergi ödəyəcəklər.

İl ərzində bağlanmış əqdərin ümumi məbləği maksimum 400 min avro təşkil etdikdə isə mənzil satışına görə vergiləri əvvəlki güzəştli sistem üzrə ödəmək mümkün olacaq.



## Belarusda gəlir vergisi artırılıb

Gəlir vergisinin dərəcəsinin 12%-dən 13%-dək artırılması barədə qərar 2015-ci il yanvarın 1-də qüvvəyə minmiş Vergi Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklərə əsasən qəbul edilib.

Sənəddə mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasına ehtiyacı olan və təndəzlərə mənzilin, yaxud evin sonradan satın alınmasını nəzərdə tutan lizinq müqavilələri üzrə ödənilmiş əmlak vergisinin həmin mənzilin (evin) dəyərindən çıxılması imkanının verilməsi də nəzərdə tutulur.

Bundan əlavə, aksizli mallar

(avtomobil yanacağı və pivə istisna olmaqla) üzrə aksiz dərəcələrinin Belarus istehsalçıları üçün qiymətdə rəqabət qabiliyyətini təmin edən miqdarda artırılması nəzərdə tutulub.

Neft məhsullarının aksiz dərəcələri 2014-cü ilin səviyyəsinə nisbətən orta hesabla 22% endirilib, bank və sığorta təşkilatlarının mənfəət vergisinin dərəcəsi isə 18%-dən 25%-dək artırılıb. Yerli orqanlara vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriya üzrə daşınmaz əmlak və torpaq vergisinin dərəcələrini 2,5 dəfədən çox olmaqla artırmaq

və ya azaltmaq hüququ verilib.

Bundan başqa, yaşa görə təqəddim edilən, I, yaxud II dərəcə əlilliyi olan şəxslərin mülkiyyətindəki neqliyyat vasitələrinin yol hərəkətinə buraxılması üçün alınan rüsumun məbləği 50%, təhlükəli yüklər daşıyan neqliyyat vasitələrindən tutulan rüsumun dərəcəsi isə 0,5% azaldılmışdır.

Büdcə itkilərinin kompensasiyası məqsədilə fiziki şəxslərə məxsus minik avtomobilləri üzrə rüsum dərəcələri bir baza həcmində, neqliyyat vasitələrinin digər növləri üzrə isə iki baza həcmində artırılıb.

## Xarici ölkələrin təcrübəsi

## Sloveniya Respublikası: fiziki şəxslərin gəlir vergisi

Sloveniyanın yerli (bələdiyyə) gəlir vergisi mövcud deyil. Fiziki şəxslər ölkə səviyyəsində gəlir vergisinə cəlb olunurlar.

Sloveniyanın rezidentləri bütün dünya üzrə əldə etdikləri gəlirlər üzrə, qeyri-rezidentlər isə Sloveniya mənbəyindən əldə etdikləri gəlirlər üzrə gəlir vergisinin ödəyiciləridir. Hər bir ailə üzvü ayrılıqda vergiyə cəlb olunur. Ortaqliqlara mənfəət vergisinə cəlb olunan ayrı-ayrı şəxslər kimi baxılır.

Fərdi şəxs o halda Sloveniya rezidenti hesab edilir ki, qeydiyyatda olduğu daimi ünvanı, yaşayış yeri və ya iqtisadi maraqlarının mərkəzi Sloveniyada olsun. Bundan əlavə, vergi illi ərzində üst-üstə 183 gündən çox Sloveniyada olmuş şəxs həmin vergi ilində Sloveniyanın rezidenti hesab edilir.

Rezident fiziki şəxslər dünya üzrə gəlirlərindən aşağıdakı kateqoriyalarda gəlir vergisinə cəlb olunurlar:

- meşğulluqdan gəlir;
- biznes və peşəkar fəaliyyətdən gəlir;
- kənd və meşə təsərrüfatından əldə olunan gəlir;
- daşınan və ya daşınmaz əmlakın icarəsindən və əqli mülkiyyətdən gəlir;
- kapital gəlirləri;
- digər gəlirlər (mükafatlar, müsabiqələrdən əldə olunan uduşlar və s.).

Ümumilikdə, qanunvericilikdə xüsusi azad olma nəzərdə tutulmamışdırsa, bütün gəlir, fayda və qazanc vergiyə cəlb olunur.

Dividendlər, faizlər və kapital gəlirləri (passiv gəlirlər) ayrılıqda vahid dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur (mərhələli vergitutma). Digər növ gəlirlərin xalis nəticələri (aktiv gəlirlər) cəmlənir və məcburi sosial təminat ödəmələri qədər azaldılır. Həmin məbləğ (vergiyə cəlb olunan baza) daha sonra fərdi güzəştlər qədər azaldıla bilər. Qalan məbləğ progressiv dərəcələrlə vergiyə cəlb olunur.

Vergidən azad olunan gəlirin əsas növləri aşağıdakılardır:

- faiz gəlirləri;
- bəzi sosial ayırmalar;
- bəzi sığorta kompensasiyaları (məsələn, tibbi və işsizlik sığortaları);
- fərdi zərərər üzrə kompensasiyalar;
- təqaüdlər və tələbələr üçün müavinətlər;
- kapital gəlirlərinin bəzi növləri.

**Dərəcələr:** Vergiyə cəlb olunan məcmu gəlir üzrə illik vergi öhdəliyi 1 yanvar 2013-cü ildən aşağıdakı progressiv dərəcələr tətbiq etməklə hesablanır:

Vergiye cəlb olunan gəlir (avro ilə)	Aşağı məbləğə vergi (avro ilə)	Əlavə məbləğə tətbiq edilən dərəcə (%-lə)
8 021,34-dək olduqda	0	16
8 021,34 - 18 960,28	1 283,41	27
18 960,28 - 70 907,20	4 236,92	41
70 907,20-dən çox olduqda	25 535,16	50

Bütün rezident vergi ödəyicilərinə (eləcə də bəzi qeyri-rezidentlərə) məcmu illik gəlirdən çıxılan ümumi vergi güzəştli tətbiq edilir.

Vergi ödəyicisinin məcmu illik gəlirindən asılı olaraq fərqlənən ümumi vergi güzəştinin 2013-cü il üzrə məbləği aşağıdakı kimidir:

Vergiye cəlb olunan gəlir (avro ilə)	Ümumi vergi güzəştli (avro ilə)
10 866,37-dək	6 519,82
10 866,37 - 12 570,89	4 418,64
12 570,89-dan çox	3 302,70

Bundan əlavə, aşağıdakı vergi güzəştləri məcmu illik gəlirdən çıxılır:

- müəyyən şərtlər daxilində tələbələr üçün 2477,03 avro;
- müəyyən şərtlərə cavab verən mədəniyyət işçiləri və jurnalistlər üçün ümumi gəlirin 15%-i məbləğində, lakin 25 min avrodan çox olmamaqla;
- 65 yaşdan yuxarı vergi ödəyiciləri üçün 1421,35 avro;
- əmək qabiliyyətindən məhrum ailə şəxsləri üçün 17.658,84 avro;
- ödəyicinin himayəsində olan ilk uşaq və ya ailə üzvü (ər/arvad və ya aliment alan boşanmış ər/arvad) üzrə 2.436,92 avro. Ödəyicinin himayəsində olan hər əlavə uşaq üçün daha yüksək güzəşt tətbiq edilir;
- könüllü pensiya sığortasına qoşulmuş şəxslər üçün 2.819,09 avro; və
- Sloveniya və digər ölkələr arasında miqrasiya edən işçilər üçün 7.576,62 avro.

Xaricdə işləməyə gedən və Sloveniyaya hər gün və ya ən azı həftədə bir dəfə qayıdan Sloveniya rezidentləri miqrant hesab olunur. Avropa İttifaqına üzv digər ölkələrin illik bəyannamə verən rezidentləri ümumi vergi güzəştli, 65 yaşdan yuxarı şəxslər üçün güzəşt və ailə üzvlərinin saxlanması üçün güzəşt tələb edə bilərlər.

**Zərərər:** Gəlirin bir kateqoriyası üzrə yaranan zərər digər kateqoriyanın müsbət gəlirindən çıxıla bilməz. Biznes zərərleri qeyri-müəyyən müddətə növbəti dövrə keçirilə bilər.

**Ödəmə mənbəyində tutulan vergilər:** Natura şəklində ödəmələr də daxil olmaqla, iş əlaqələrindən gəlir progressiv

dərəcələrlə ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunur. Ödəmə mənbəyində tutulmuş vergi məbləği vergi ödəyicisinin məcmu gəlirlərindən tutulan son gəlir vergisi öhdəliyindən çıxılır. Dividendlər və faizlər 25% dərəcə ilə ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunur.

Vergi illi təqvim ilidir.

**Vergi bəyannamələrinin təqdim edilmə müddəti:** illik gəlirləri 3.302,70 avrodan az və yeganə gəlir mənbəyi pensiya olan rezident vergi ödəyicilərinin illik gəlir vergisi əvvəlcədən hesablanır.

Digər rezident vergi ödəyiciləri üçün verginin əvvəlcədən hesablanması vergi orqanları tərəfindən növbəti ilin may ayının sonuna qədər təmin edilir. Vergi ödəyicisi hesablanmış verginin məbləği ilə razı olmadığı halda, bildirişi qəbul etdikdən sonra 15 gün ərzində etirazını bildirə bilər. Əgər vergi ödəyicisinə vergi illi üçün məlumatlandırıcı bildiriş təqdim edilməmişdirsə, növbəti ilin 30 iyun tarixində vergi bəyannaməsi təqdim etməlidir.

Ailəyə digər üzv ölkə rezidentləri vergi tutulan gəlirlərinin ən azı 90%-ni Sloveniya mənbəyindən müzdlü iş, sahibkarlıq fəaliyyəti və ya kənd təsərrüfatı və meşəçilikdən gəlir təşkil etdiyi halda, illik vergi bəyannaməsi təqdim edə bilərlər.

**Verginin ödənilmə müddəti:** Vergilər il ərzində cari (avans) ödənişlər, öncədən qiymətləndirmə və ödəmə mənbəyində tutulmaqla yığılır. Cari ödənişlər vergi illi ərzində aylıq və rüblük əsaslarla həyata keçirilir. Vergilər, əsasən, əvvəlcədən qiymətləndirmə yolu ilə, qiymətləndirmə bildirişinin alınmasından 30 gün ərzində ödənilməli toplanılır. Əvvəlcədən ödənilmiş və ya ödəmə mənbəyində tutulmuş verginin məbləği vergi ödəyicisinin məcmu gəlirindən illik verginin məbləğindən çıxılır. Passiv gəlirdən ödəmə mənbəyində tutulmuş vergi yekun vergidir.

## Yaponiya hökuməti mənfəət vergisinin dərəcəsini azaldacaq

Yaponiya sabit iqtisadi artım ehtimalını nəzərdə alaraq, 2 il ərzində şirkətlərin mənfəət vergisinin dərəcəsini 3,29% bənd azaldacaq.

Rəsmi məlumatlar təsdiqləyir ki, qarşıdakı maliyyə ilində verginin dərəcəsi 2,51% bənd, 2015-ci ilin aprelində 34,62%-dən 32,11%-dək, növbəti maliyyə ilində isə daha 0,78% bənd, yəni 31,33%-dək azaldılacaq.

Korporasiyalarda mənfəət vergisi dərəcəsinin azaldılması şirkətlərdə investisiyaların həcmiminin və əməkdaşların əməkhaqlarının artmasını stimullaşdıracaq. Hökumət 5 il ərzində mənfəət vergisinin dərəcəsini 30%-dən aşağı səviyyəyə endirmək niyyətindədir.

2014-cü ildə Topix indeksinin 9,4% nominal artdığı göstərilib. Lakin qiymətdən düşməsi nəzərə alınmaqla, Yaponiyanın

pul vahidi - yen dollar ekvivalentində 4,4% dəyər itirib. Son 7 il ərzində yenin dollara nisbətən məzənnəsi minimum həddə enib. Dekabrın sonuna olan məlumata əsasən, 2014-cü ildə xarici investitorlar yapon səhmlərinə təxminən \$7,5 mlrd. məbləğində və-



sait qoyublar. Orta illik hesabla bu göstərici 2008-ci ildə ABŞ-dən başlayaraq bütün dünyaya yayılan maliyyə böhranından sonrakı dövrdə minimum səviyyəyə düşüb. Ekspertlərin rəyinə görə, Yaponiya xarici investitorlar üçün cəlbediciliyini sürətlə itirir.

## krossvord

**Yuxarıdan aşağı:** 1.Qəbələ rayonunda kənd; 2.Turistlərin istirahəti və qalıb gecələməsi üçün lazımı şeylərlə təchiz edilmiş yer; 3.Şərqdə yazılı ədəbiyyatın geniş yayılmış şeir janrlarından biri; 4.Qərbi Avropada zadəgan titulu; 5.Təsviri sənətdə müharibə və hərbi həyat mövzularına həsr olunan janr (*bax şəklə*); 6.Nəzəri fizikanın bir çox sahələrinə fundamental elmi töhfələr bəxş etmiş sovet fiziki. Bakıda küçə; 9.Üçüncü şəxs tərəfindən vekselin üz və ya arxa, yaxud veksələ əlavə olunmuş vərəqdə imza ilə təsbit edilən, vekselin ödənilməsinə görə cavabdehliyi təsdiq edən zəmanət; 13.Bərli-bəzəkli hökmdar oturaçağı; 15.Yunan mifologiyasında ikinci nəsil tanrısı. Həminin, ABŞ-in kosmik gəmisi; 16.Respublikamızın Xocavənd rayonunda kənd; 17.ABŞ-in Pensilvaniya ştatında şəhər; 18.Qədim kart oyunu; 20.Ötən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində yaranmış rəqs musiqisinin bir növüdür; 21.Kanadada göl.

**Soldan sağa:** 1.Birjada faktiki vəziyyətdən asılı olaraq, qanunvericilik normaları daxilində məhsul, xidmət, qiymətli kağızlar və valyutaların qiymətlərinin/məzənnələrinin müəyyən edilməsi; 5.Güclü şefaverici təniri olan təbib qida; 7.Opera müğənnisi (lirik tenor), aktyor, rejissor, pedaqoq, teatr xadimi, Azərbaycanın xalq artisti; 8.Alkanlar sinfinə daxil olan üzvi birləşmə; 10.Yer kürəsində və ya dünyanın konkret hissəsində daima yenidən istehsal nəticəsində yenilənən və yaşayın insanların cəmi; 11.Hekayənin bir növü; 12.Ukraynada kurort-şəhər; 14.«Nəsimi» filmində Şəms obrazını canlandıran Azərbaycan kinoaktrisası; 19.Məhsul, mal, iş və ya xidmətlər satışından təşkilatın, müəssisələrin və sahibkarların aldığı pul vəsaiti; 21.Xırdı alver,



Malazgird döyüşü. Səlcuqlar və Bizans arasında 1071-ci il avqustun 26-da baş verən savaş.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

**Yuxarıdan aşağı:** 1.Amfora; 2.Potsdam; 3.İldan; 4.Uroloq; 5.Kadet; 6.Naqano; 9.Beko; 13.Anar (*Məmmədخانov*); 15.Bobsley; 16.Sezann (*Pol*); 17.Vandal; 18.Brinza; 20.Tarif; 21.Şekel. **Soldan sağa:** 1.Amplituda; 5.Kin; 7.Fotodiy; 8.Adaq; 10.Roden; 11.Oberton; 12.Əmrah (*İpek*); 14.Hobbi; 19.Estrada; 21.Şubar; 22.Aqra; 23.Odekolon; 24.Nef; 25.Balalayka.



## idman

## Velosipedçimiz Dünya Kubokunda 5-ci oldu

Kolumbiyanın Kali şəhərində velosiped idmanının trek növü üzrə Dünya Kuboku yarışları başa çatıb. Planetin 46 ölkəsindən olan idmançıların mübarizə apardığı yarışda Azərbaycan 2 velosipedçi - Olqa İsmayılova və Sergey Omelçenko ilə təmsil olunub.

İlk yarış günü idmançılarımız 2 növdə çıxış ediblər. Keyrin növündə mübarizə aparan Sergey Omelçenkonun çıxışı istənilən kimi alınmasa da, 200 metr məsafəyə sprint yarışında Olqa İsmayılova uğur-

mayılva 1/4 finalda Honqkonq təmsilçisinə uduzub, 5-ci yer uğrunda yarışda idmançımız Böyük Britaniyanın 2, Kubanın isə 1 velosipedçisini qabaqlamaqla Dünya Kubokunun 3-cü mərhələsini 5-ci pillədə bitirib.

Beləliklə, Dünya Kubokunun 3 mərhələsinin yekununa əsasən, Olqa İsmayılova 200 metr məsafəyə sprint yarışlarında mübarizə aparmış 50 iştirakçı arasında 233 xalla 6-cı nəticə göstərib. Velosipedçimizin geridə qoyduğu idmançılar arasında almaniyalı Olimpiya çempionu Kris-



tiya Foqel də var. Bu isə Dünya Kuboku kimi məsul yarışda ilk dəfə çıxış edən idmançımız üçün kifayət qədər yüksək nəticədir. Sergey Omelçenkoya gəlincə, o, keyrin növündə 3 mərhələnin yekununda 50 nəfər arasında 124 xalla 16-cı olub.

lu çıxışı ilə yadda qalıb. 32 nəfər arasında yarışan velosipedçimiz təsnifat mərhələsində 5-ci olub və 1/16 finala vəsiqə qazanıb. Yarışın bu mərhələsində Hollandiyaya, 1/8 finalda isə Rusiyaya nümayəndəsini mübarizədən kənarlaşdıran O.İs-

## Güləş üzrə ənənəvi beynəlxalq turnir başa çatıb

«Sərhədçi» İdman Olimpiya Mərkəzində yeniyetmələr arasında 20 Yanvar şəhidi Müsfiq İsayevin xatirəsinə həsr olunmuş sərbəst və yunan-Roma güləşi üzrə sayca 18-ci beynəlxalq turnirə yekun vurulub.

Turnirdə Azərbaycan güləşçiləri ilə yanaşı, Gürcüstan, İran, Qazaxıstan, Rusiya və Özbəkistan idmançıları da mübarizə aparıblar.

Yarışın ilk günündə döşək üzərində sərbəst güləşçilər çıxıblar. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən qarşılaşmalarda Şahin Muxtarov (42 kq, Azərbaycan),

Rustam Juraev (46 kq, Özbəkistan), Dadgar Mohsen (50 kq, İran), Vano Godelaşvili (54 kq, Gürcüstan), Fazil Həsənov (58 kq, Azərbaycan), Orxan Abbasov (63 kq, Azərbaycan), İveriko Julakidze (69 kq, Gürcüstan), Demuri Məgeneişvili (76 kq, Gürcüstan), Aslanbek Gvarmaniya (85 kq, Rusiya) və Xasaboy Raximov (100 kq, Özbəkistan) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsində yer alıblar.

Turnirin ikinci günündə yunan-Roma güləşi üzrə yarışlar keçirilib. Ümumilikdə 95 pəhləvanın mübarizə apardığı yarışda Maqomed Mur-tuzaliev (42 kq, Rusiya), Ra-



mal Əhədli (46 kq, Azərbaycan), Nurağa Yusifli (50 kq, Azərbaycan), Xancavad Məcidzadə (54 kq, Azərbaycan), Məhəmmədli Həsənov (58 kq, Azərbaycan), Maqomed (63 kq, Rusiya), Ülvi Qənzadə (69 kq, Azərbaycan), Arsanali Tanaev (76

kq, Rusiya), Elşən Eyyubov (85 kq, Azərbaycan), Camal Feyziyev (100 kq, Azərbaycan) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar.

Çəki dərəcələri üzrə I, II, III yerləri tutmuş idmançılar diplom, medal və pul mükafatı ilə təltif ediləblər.

## Peşəkar idmançımız həlledici döyüşə hazırlaşır

Azərbaycanlı məşhur K-1 döyüşçüsü Zabıt Səmədov Türkiyədə həlledici döyüşə çıxacaq.

Türkiyə mətbuatının yaydığı xəbərə görə, fevralın 28-də İstanbul «Sinan Erdem» idman arenasında keçiriləcək turnirdə peşəkar döyüşçülər mübarizə aparacaqlar.

Arenada günün əsas döyüşü isə Z.Səmədov ilə türkiyəli idmançı Mert Akın

arasında baş tutacaq. Türkiyənin «KanalTürk» televiziya kanalı vasitəsilə canlı yayımlanacaq döyüş böyük maraqla gözlənilir.

Qeyd edək ki, kikkoksçumuz Z.Səmədov sonuncu döyüşünü dekabrın 29-da Tokioda yaponiyalı qara kəmərlə K-1 yarışlarının iştirakçısı Makoto Uehara ilə keçirib və qələbə qazanıb.

## Rauf Məmmədov Azərbaycan çempionudur

Bakıda şahmat üzrə Azərbaycan çempionu adı uğrunda turnir başa çatıb. Turnir İsveçrə sistemi ilə keçirilib.

Çempionatda yarışın favoriti, qrossmeyster Rauf Məmmədov gözlənilmədiyi kimi, daha yaxşı çıxış edib. Səkkizinci turda Nicat Abbasov üzərində həlledici qələbədən sonra sonuncu turda onun üçün heç-heçə ye-

tərli olub. Nəticədə 9 mümkün xaldan 6,5 xal toplayan R.Məmmədov kişilər arasında 70-ci Azərbaycan çempionatının qalibi olub. Əlavə göstəricilərə görə ondan geri qalan Eltac Səfərlı (ikinci yer) və Vasif Durarbəyli (üçüncü yer) də bu qədar xal toplayıblar. Qədir Hüseynov və Vüqar Rəsulov qalibdən yarım xal, Azər Mirzəyev bir xal geri qalıblar.

## mozaika

### Nadir antibiotik yaradılıb



Xəstəlik törədən bakteriyalarda alimlərin hazırladıkları yeni antibiotikə qarşı davamlılıq yaranmır. Preparat Şimali-Şərqi Universitetinin (Boston) bazasında ABŞ,

Böyük Britaniya və Almaniya alimləri tərəfindən tədqiq edilmişdir.

Laboratoriya tədqiqatları zamanı müəyyən olunub ki, teikso-baktin adlandırılan bu preparat sta-

filokokun və vərəm törədicilərinin əmələ gətirdiyi təhlükəli infeksiyalara qarşı mübarizə aparmaq iqtidarındadır. Bununla belə, patogen bakteriyalarda bu antibiotikə qarşı davamlılıq yaranan mutasiyalar törənmir.

Hazırda preparat yalnız gəmiricilər üzərində uğurla sınaqdan keçirilib. Bu təcrübənin insanları üzərində aparılmasının hazırlığına bir neçə il lazımdır. Lakin alimlər teikso-baktin bazasında bir sıra səmərəli preparat yaratmağa ümid bəsləyirlər.

Qeyd edək ki, son vaxtlar səhiyyədə növbəti innovativ preparatın klinik təcrübəsi ilə müqayisədə bakteriyalarda antibiotiklərə davamlılığın daha sürətlə inkişaf etməsi ilə bağlı böhran yaranıb.

marahli

### «Google Translate»də sinxron tərcümə

«Google Translate» əlavəsinin «Android» mobil əməliyyat sisteminin idarəetməsi ilə işləyən qurğular üçün növbəti yenilənməsinə populyar dillərin real vaxt rejimində avtomatik tərcüməsi və nitqin mətnli tərcüməsi funksiyası əlavə ediləcək.

«Google» şirkətinin avtomatik tərcümə əlavəsi artıq səsli və ya smartfonun klaviaturasından daxil edilən çoxlu dillərlə işləyir. «Google Translate» üçün yenilənmə isə şifahi nitqi avtomatik tanımağa imkan verir. Yəni istifadəçinin əl ilə dil seçməsinə ehtiyac qalmır.

Şirkətin texniki direktoru Makdaff Hyuzun sözlərinə görə, hər ay bu xidmətdən 500 milyon fəal istifadəçi yararlanırlar. O qeyd edib ki, dil tərcüməsi əksər insanlar üçün tədrisin vacib hissəsidir: internet istifadəçilərinin 90%-nin istifadə etdiyi dillərin təxmini sayı 10-dur.

Bundan başqa, «Google» telefon kamerasını küçədə xarici dildə yazılan yol nişanına tərəf yönəldərək ekranda avtomatik tərcüməni almağa imkan verən funksiyası üzərində iş aparılır. Smartfonun

kamerası vasitəsilə real vaxt rejimində mətnin tərcüməsini dəstəkləyən «Word Lens» əlavəsi də oxşar funksionallığa malikdir.

Yenilənmənin nə vaxt işiq görcəyi barədə məlumat verilmir.

Qeyd edək ki, «Google» ABŞ internet şirkəti olmaqla bütün axtarış sistemləri arasında liderdir. 1998-ci ildə Larri Peyc və Sergey Brin tərəfindən yaradılan şirkət 2004-cü ildə 1,9 milyard dollar dəyərində səhmlərin ilk yerləşdirilməsini həyata keçirib. Hazırda

«Google» dünya axtarış sorğuları bazasının 80%-dən çoxuna sahibdir. Şirkətin əsas gəlir mənbəyini sistemin səhifələrində axtarışın nəticələri ilə bənd edilən onlayn reklam təşkil edir.

«Google», axtarış sistemi ilə yanaşı, dünyanın ən populyar «YouTube» videohostinqinin sahibi, «Gmail» elektron poçt servisi və «Google+» sosial şəbəkəsinin idarəedicisi, habelə mobil qurğular üçün «Android» əməliyyat sisteminin tərtibatçısıdır.

texnologiya



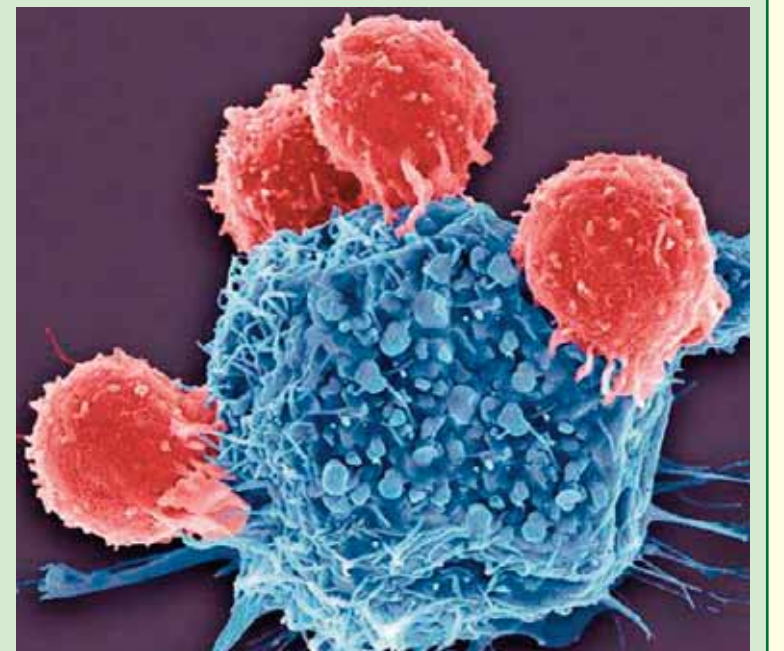
### Xərçəng təsadüf üzündən yaranırmış?!

sağlam həyat tərzi

Onkoloji xəstəlik hallarının üçdə iki hissəsi sadəcə uğursuzluqdan baş verir. İnsan özü bu xəstəliyin yaranmasına və ya inkişafına nadir halda təsir etmək iqtidarındadır. İndiyədək xərçəngin əsas baskarı hesab olunan genlər və ya qeyri-sağlam həyat tərzi isə əslində xəstəliyin yaranma səbəbinin 30-40%-ni təşkil edir.

ABŞ fizioloqları və Con Hopkins Universiteti Tibb Mərkəzinin alimləri uzunmüddətli tədqiqatdan sonra bu qənaətə gəliblər. Onlar bəzi hüceyrələrin orqanizmdə nə üçün zəifləyərək sonradan xərçəng hüceyrələrinə çevrilməsinin səbəbini tapmağa çalışıblar. Məlum olduğu kimi, ölmə hüceyrələrin yerində yeniləri yaranır. Bu zaman onlardan bəziləri mutasiyaya, yəni dəyişikliyə uğraya bilər. Xərçəng hüceyrələri məhz o halda yaranır.

Əvvəllər həkimlər hesab edirdilər ki, düzgün həyat tərzi, yəni pəhriz saxlamaq, minimum stress, hər hansı zərərli vərdişdən uzaq durmaq və di-



gər qaydalara əməl etməklə problemdən uzaqlaşmaq olar. Lakin yeni tədqiqatlar xərçəng xəstəliklərinin 65%-nin təsadüfdən yarıldığını üzə çıxardı. Con Hopkins Universitetinin alimləri tədqiqat zamanı hüceyrələrin mutasiyasını, insan ömründə onların orta hesabla neçə dəfə bölündüyünü müşahidə ediblər. Məlum olub ki, belə

mutasiyalar nə qədər çox toplanarsa, risk, yəni xərçəng hüceyrələrinin «səhvən» yaranması da yüksək olacaq. Bu həm də o faktı təsdiq edir ki, bağırsağ şişinə baş beyin xərçəngindən daha çox rast gəlinir. Çünki regenerasiya toxumunun tipindən asılı olduğundan, proses bağırsağ şişində baş beyinə nisbətən daha sürətlə gedir.

### Azərbaycanda əhalinin sayı artıb

statistika

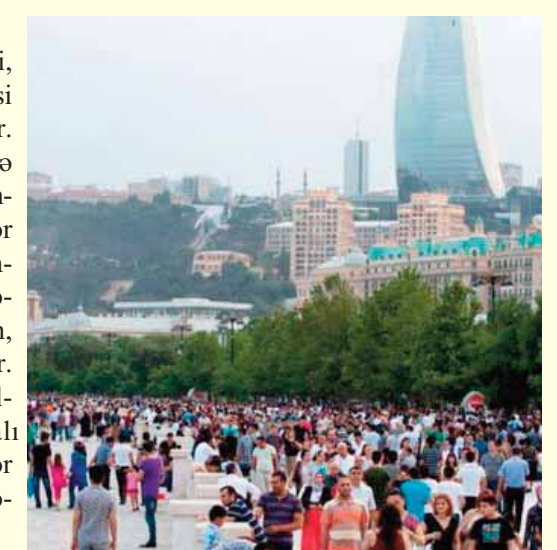
Ötən il dekabrın 1-nə olan vəziyyətə görə, Azərbaycan əhalisinin sayı 106,1 min nəfər və ya 1,1% artaraq 9.583,2 min nəfərə çatıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, əhalinin sıxlığı bir kvadrat kilometrə 111 nəfər olub. Hazırda hər kişi-qadın nisbəti 1000:1011-dir. Ümumi əhali arasında şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi 53,2%, kənd əhalisinin xüsusi çə-

kisi isə 46,8% təşkil edir.

Komitədən bildirilib ki, son illər doğum səviyyəsi yüksək olaraq qalmaqdadır. Keçən ilin 11 ayı ərzində ölkədə 156,2 min körpə dünyaya göz açıb. Əhalinin hər 1000 nəfəri üzrə doğulanların sayı 18 təşkil edib. Doğulanların 53,6%-i oğlan, 46,4%-i isə qız uşaqlarıdır.

Ötən ilin əvvəlindən ölkədə 50,9 min ölüm halı qeydə alınıb və əhalinin hər 1000 nəfəri üzrə bu göstərici 5,9 olub.



Müdrükər deyib ki...

«Hər şey çox olduqca ucuzlaşar. Ədəb bunun əksinədir – çoxaldıqca dəyəri artar».

Şams Təbrizi (1185-1248)

